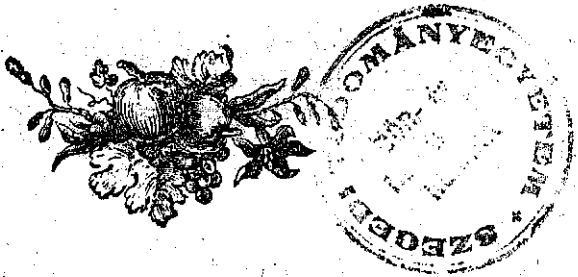

JOANNIS WEISZ,
LEUTSCHOVIA-HUNGARI.
MED. DR.

CONTINUATIO PRIMA
TENTAMINIS
PYRETOLOGIÆ
PRACTICÆ,
SISTENS
FEBRES CARDINALES PRIMAS,
INFLAMMATORIAS.

VIENNÆ,
APUD RUDOLPHUM GRÆFFER,

MDCCLXXXIII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 311

LECTURE 10: ELECTROSTATICS

LECTURER: JOHN HENNING

DATE: 10/15/2019

TOPICS: ELECTRIC FIELD

1. INTRODUCTION

2. ELECTRIC CHARGE AND FIELD

3. GAUSS'S LAW

4. ELECTROSTATIC POTENTIAL

5. CAPACITORS

6. ENERGY

7. SUMMARY

8. HOMEWORK

9. QUIZ

10. REFERENCES

11. APPENDIX

12. INDEX

13. GLOSSARY

14. BIBLIOGRAPHY

15. INDEX

EXCELLENTISSIMO

AC

ILLUSTRISSIMO DOMINO

C A R O L O

è COMITIBUS

PALFY AB ERDÖD,

Perpetuo in Vereskö, Arcis & Dominio-
rum Marhek, Dévén, Detrekö, & Ba-
torkefzy ;

HÆREDITARIO DOMINO

Inclytorum Comitatum, Pofoniensis
quidem

P E R P E T U O,

Zempliniensis vero

SUPREMO COMITI;

Arcis regiæ Pofoniensis

HÆREDITARIO CAPITANEO;

Sacratiffimæ C. R. A. Majestatis

C A M E R A R I O

& Actuali intimo

STATUS CONSILIARIO;

nec non

per Inclytum Regnum Hungariæ

PRO-CANCELLARIO AULICO

HUNGARICO;

CUJUS

PRÆDECESSORES

ob intemeratam erga Principem fidelita-

tem, Amorem erga Patriam,

per

Sæculorum decursum

Sago, toga inclaruerant, splendebant;

qui IPSE

AUGUSTISSIMO

Charus

Nativi soli Concivibus

Amantissimus es,

quod

Tui Inclyti Comitatus Zempliniensis

me Physicum dignum judicaveris

declaraveris,

atque ut

Pagellæ hæ Medicarum lucubrationum,
in patria praxi collectarum, morbum Hun-
garorum populo, ob cœlum de die, ma-
xime æstate, æstuosum, de nocte semper
rigidum, at hyeme præprimis inter mon-
tes rigidissimum, corpusque ipsorum robu-
stum, atque vini præstantissimi consuetum,
vulgatum usum, sub variis ejus faciebus

& medelis designantes,

eo auspiciatus

in lucem prodire valeant

TUI

Insignis & perspicui Nominis honoribus

atque

TUÆ Clientelæ æviternæ

hanc opellam

&

Se totum

D. D. D.

AUCTOR.

PRÆFATIO.

Ante biennium & ultra *Tentamen inaugurale*, *tabellare*, limitibus academicis & Tyronis Medici circumscriptum, *PYRETOLOGIÆ PRACTICÆ* edidi; juxta ideas ad ægrotorum lectos nosocomii practici & S. S. Trinitatis Vindob. conceptas; sub manu ductione fideli *Viri è Medicis nostri sæculi primariis, perspicacis, diligentis, dextri Observatoris, felicis, celebris Practici, Amici, immo Patris discipulorum Suorum, Magni, Immortalis, Professoris STOLLII.*

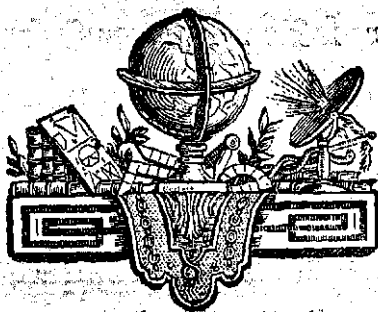
Non sine omni eruditorum ad-
plausu laborem hunc exiguum a me
susceptum fuisse , grata mente , cum
voluptate percepi. Exemplaria om-
nia distracta jam denuo exquiruntur.

In Patria Praxi Scepusiensi Hun-
gariæ ampla , non infelici hucdum
versatus ; ubi ventus carpathicus ri-
gidissimus regionem , montibus undi-
que cinctam perflat ; ubi vina gene-
rosa Tokaviensia ab ditioribus , &
cremata ab agrestibus promiscue , co-
piose a plurimis hauriuntur ; ubi in-
colarum plurimorum corpus robur
ferme scythicum præferunt ; morbi-
que Inflammatorii vel ideo copiosi
occurrunt ; occasionem optatam ob-
servandi denuo habui. Privata quæ-
dam

dam negotia me hoc anno Viennam
duxere. Horis ab his vacuis erui,
consignavi quædam e pugillaribus;
diariis meis practicis, & *Magno*
STOLLIO tradidi. Placere hæc *Do-*
cto, optimo Viro. En Lector bene-
vole originem præsentis Libelli.

Ex parte itaque promissis stare
adlaboro, TIBI in præfatione *Pyre-*
tologiæ factis, me opusculum dum
& quantum potuero, perfecturum.
Historias morborum, quanquam non
omnes momentofas, enarrandas cen-
sui, quantum licuit, contractas, bre-
ves; ut divisionem Inflammationum
novam, eo certius ex his eruere, &
TIBI qua genuine practicam sistere
valeam.

Vale, meque ama, & si Cenfor
es, mite, humane, censeas ; quia,
si meliora docebis, in me promptissi-
mum, nullatenus obtrectantem, aut
ingratum reperies sectatorem, disci-
pulum **Tuum.**

CON-

CONSPECTUS CONTENTORUM.

CAPUT PRIMUM pertractat *Inflammationes plenitudinum*, seu *abundantiæ humorum*, sanorum & pravorum, universales & locales, formatas, & formari incipientes, seu *prædispositiones phlogisticas*; dein alios quoque plenitudinum morbos cum prioribus inseparabili nexu junctos, sed hos tantum quasi transeundo. Capitis hujus

§. I. Breviter exempla morborum *plenitudinis cruoris*, seu *plethoræ veræ*, & *plenitudinis cachexiæ pituitosæ*, *leucophlegmaticæ*, *chloroticæ*, *inflammatoricæ* tamen, corollaria infimul, (quartum ex his *Ephemeram peculiarem infantum lactantium*,) commemorat.

§. II. Morbos *Plethoræ à theoretica Medicorum schola adpellatæ spuricæ*; seu *effectus in nostrum corpus aërum, fixi,*

fixi, phlogistici, seu incensibilis, acidi mercurialis; opii, reliquorum narcoticorum; vini, aliorum spirituosorum; insolationis; nimii motus, balneorum fervidorum &c. &c. exponit.

§. III. *Calus seu historias inflammationum lactearum, internarum præprimis, & cum his juncta alia, prolixius describit, atque theoriam harum adjungit.*

CAPUT SECUNDUM, *Inflammationes acrimoniosas continet, hujusque*

§. I. *Theoriam harum,*

§. II. *Inflammationes defluxivas, una & signa speciatim earum tradit, & corollaria,*

§. III. *Inflammationes phthysicas narrat, argumentaque adducit, phthysim ad inflammationes pertinere. Specialiter quædam de phthysi quædam humo-
rali,*

rali, methodo Anglorum curanda, & phthysi organica.

§. IV. *Inflammationes siphyliticas commemorat.*

§. V. *Inflammationes & Phthyses mercuriales; quædam de methodo antihydrophobica Gallorum.*

§. VI. *Inflammationem canerosam.*

§. VII. *Inflammationem scorbuticam.*

§. VIII. *Inflammationem urinosam.*

§. IX. *Inflammationem variolosam, morbiliosam attingunt.*

§. X. *Inflammationes dysentericas.*

§. XI. *Inflammationes biliosas, putridas, pestilentiales, exanthematicas, cum theoria, & corollariis practicis, recenset.*

CAPUT TERTIUM confignat *Inflammationes stimulorum mechanicorum.*

§. I. *Inflammationes dentientium.*

§. II. *Inflammationes traumaticas, vulnerarias, specialiter quid de febre vulneraria, huc & colicæ herniosæ, venena acria pertinent.*

CAPUT QUARTUM enarrat *Inflammationes latentes.*

CAPUT QUINTUM, *Periodicas, Chronicas, Epidemicas.*

CAPUT SEXTUM de diversitate curæ inflammationum practice differit, & descriptionem generalem inflammationum exhibere tentat.

FEBRIS ARDENS, NON CAUSON. SYNO-

CHUS NON PUTRIS CONTINUA : SY-

Synony-
mia.

NOCHUS SIMPLEX : CONTINENS IN-

PUTRIS : Nobis INFLAMMATORIA ;

quoad *essentiam*, *causam* suam *proxi-*

Causa pro-
xima.

mam, hodie dum nos latere videtur. Ex-

plicationes Virorum magnorum e dia-

metro sæpe sibi adversantes, id lucide

confirmant.

Seposito tantisper omni systemate, fragmen-

Fundamen-
ta Tractatus

ta quædam e casibus meis practicis eru-

ta,

ta congeram; attentus in *causas*, seu *prædispositiones internas* phlogoseos, & *diversas inde natas facies ejus*, æque in *curam*, seu *nocentia & juvantia*.

Insuper *historiæ partium corporis externi*, mole quadam *pressarum*, vi *tusarum*, *vulneratarum*, *laceratarum* &c. &c. stimulo alio acri calido *irritatarum*, *tumorumque* *superficie* corporis, seu *infarctus*, eorumque *exitus*; pro parte mihi *fundamenta* dabunt *ædificio Inflammationi internæ* *struendo*.

CAPUT PRIMUM.

De inflammationibus plenitudinum.

§. I.

Prædispositio prima ad inflammationes formatas, aut formari incipientes, universales, id est omnibus aut pluribus vasis proprias; topicas; id est quibusdam solis vasis, visceribus, organis, locales, est plenitudo, seu abundantia, humorum, eorumque

vel sanorum; cruoris, lactis, pinguedinis &c.

vel cachecticorum, leucophlegmatiae, peripneumoniae nothæ, chloroseos, febrium pituitosarum, nervosarum &c. &c.

Exempla plenitudinis humorum sanorum.

Civis vidua, agilis alias, menstruo fluxu ob annos cessante, pinguescere nimium incipit. Lassitudo mentis & corporis, pedes quasi plumbei, sensus quidam anxius circa cor, ut ait; respirii ad motum, aut adscensum loci altioris, difficultas; calores; sudores fere perpetui, eam adfligunt. Venæsectio larga, nitri & cremoris tartari longior usus; absti-

Obesitatis effectus.

nentia cœnæ & cerevisiæ, motus frequentior, potus acalcentes, eam curavere.

Amaurose-
os incipien-
tis, aut
phrenitidis
plethoricæ
symptomata.

Femina pauper cephalalgia ardenti, obscuratione visus momentanea, at frequenter recrudescente, scintillarum ante oculos volutatione præprimis post pastum, post crematum consuetum, moderate etiam haustum, toto messis tempore, vexabatur. Succulenta plena est, pulsus plenum, durum habet. Venæsectio pedis, cucurbitæ nuchæ adplicatæ, lac ebutyratum cum cremore tartari, ad caput oxycratum frigidum repetitum, miseram brevi restituere.

Melancho-
lia, aut Ma-
nia incipi-
ens pleni-
tudinis.

Robustus, quanquam macilentus, lanio, dum dives jam vitæ sedentariæ indulgere, lautius vivere post mortem uxoris operosæ, incepisset: pervigil fit, & si obdormit, insomniis terrificis excitabatur; inquietus tum vel media sub nocte hinc & inde curstat, pëllente, ut ait, invincibili anxietate; pulsus tensus, durus. Duplex venæsectio, acida mineralia, quia vegetabilia & nitrum & purgantia antiphlogistica non suffecerant, atque novum matrimonium virum pacatum reddere.

Senator habitus pleni, cephalea aliquot septimanarum vertigine dein spasmis musculorum oris, momentanea sui inconscientia, verbo, prodromi apoplexiæ adfectus: repetita ter venæsectione, & purgante aliquot diebus continuato, pulposo, acefcente salino, cum nitri largiori dosi mixto, lemonada insuper pro potu communi copiosa, restitutus.

Prodromi
apoplexiæ
sanguineæ.

Femina juvenis, athletici ferme habitus ex venæsectione consueta, neglecta, dolore artuum vago punctorio, aciculoso, sæpe & caput oberrante, tumque cum vertigine una feбри per vices laboravit.

Ephemera,
& rheumata
plethorica.

Chirurgum ab aliquot jam annis proprio consilio, vel minimo sub ægritudinis sensu sæpius per annum phlebotomiam celebrare, solitum; appropinquante venæsectionis tempore, bis vidi ephemera & dolore pedum (multum enim qua venator insignis cursavit) sensibili afflictum; venæsectione, aut cucurbitis regioni dolenti adplicatis in momento ferme ea disparuisse.

Hæmorrhoidarius Juvenis tinctor tussi subperipnevmonica adfcitur, quam una venæsectione, nitrosam emulsam, ac dein mixtura sti-

Subperip-
nevmonia
hæmorr-
hoidalis.

biata oxymellita facile sanarunt. Post medium annum tussis cum pectoris oppressione peior redit, hæmorrhoides tument, arte benignæ naturæ alvus simul fluit. Vapores emollientes, balnea pedum, infusum emolliens & purgans salinum, ut naturæ conamen sufficiens hæmorrhoides aperiunt; fluunt hæ, & mala pectoris evanescent.

Vertigo,
colica hæ-
morrhoi-
dalis.

Mercator succulentus de vertigine, spinæ dorli et lumborum dolore, ardore tuberculorum hæmorrhoidalium lamentabatur; averfatur sanguifugas, alvus obstructa est. Venæsectio & manna cum pulpis in sero lactis acido dissoluta cum nitro medelam adtulere.

Corollaria.

* Hæmorrhoidibus cœcis purgantia anti-phlogistica, non falsa nimium, multo minus resinosa, egregia reperii; lac ebutyratum, serum lactis tamarindinum, manatum, & similia. Colica ipsorum, per fæces induratas, acres, orta, (quia omnes ferme alvo obstructa laborant) comprimentes, irritantes venas his tollitur. Egregium olei ricini usum ignoravi. Alia longe res est in hæmorrhoidibus

bus mucosis, corpore leucophlegmatico. Feminam his adfectam Menhardivillensem curavi pilulis balsamicis Stahlî.

Aliquot novi femellas, carne molli & plenas potui turcico lacteo, aut cerevisiæ, indulgentes; quæ gravidæ factæ multum vomuerant, frequentiora animi deliquia passæ sunt, quibusque, præparata menthæ, chamomillæ, opium, noxia potius fuere; et venæsectio levamen dedit. Uni earum jam primo graviditatis mense cruorem extrahere, ob vomitum enormem, coactus.

Vomitus gravidarum sine re plethoricus.

Uxor mollitoris in 4 mensem gravida ferina ferme tussi sicca adfligitur, una cephalalgîis gravibus. Venæsectio, potus emollientes, mixtura mucilaginea nitrosa malum minuerunt.

Tussis ferina gravidæ plethoricæ.

Sodalis pellio, juvenis robustus, susurrus aurium tanto vexatus, ut vix clamorose loquentem audiret. Vapor emolliendo discutiens, venæsectio larga pedis, & nitrum ferme ad unciam semis de die adsumptum intra paucos dies ægrum juvârunt.

Susurrus aurium plethoricus.

Hemiple-
gia men-
strualis.

Agasonis mollaris uxor 30 & aliquot annorum menstrua amittit, quin gravida sit. Post aliquot menses subitanea hemiplegia nocturna prostrata jacet. Duplices venæsecti ones factæ, tum clysmata emollientia, nitrosa, per os sal amarum et manna ingeruntur absque effectu. Pulsu tum semper tardiori, drastico resinoso mercuriali purgante, & clysmate ex tartaro emetico, aliquoties alvo commota, atque vesicantibus more Londinensium ampulis & latis extremitatibus & nuchæ successive adplicatis, præsentia mentis redit, absque loquela, & motus quidam obscuri partis adfectæ sensibiles sunt. Iteratis frictionibus ex tinctura cantharidum, spiritu formicarum diluta, floribus arnicæ, camphoræ, largis dosibus adhibitis, usum partis hemiplecticæ successive ex toto, at loquelam nonnisi venæsectione duplici in raninis celebrata, et ictibus electricis omni die auctis, successive balbutiendo ex parte recuperavit.

Corollaria.

* Venæsectio duplex sanguinem menstruum lentum, fors spissum capiti in hærentem eduxisse videtur. Clysmata, purgans, æque revellenda egerunt, post hæc enim aliquis sensus

Rediit Reliquam fors partem feri aut cruoris stagnantem vesicantia movebant; at stases reliquas, & paralyfi linguæ non nisi arnica, camphora, ignis cœlestis tollere valuit.

In apoplexiis plethoricis, seu sanguineis, quodvis stimulans, sanguine non demto prius et antiphlogisticis tentatis, venenum esset: at præmissis his inanis horum erit usus ulterior: nervum enim sensilitate sua, vas distensum tono suo orbatum, quanquam causa premens ablata sit, at non effectus causæ, vix antiphlogisticis, aut tarde nimium, curabis: bene vero alterantibus, stimulantibus effectum causæ tolles, nervo iterum his irritabili facto.

Nonne flores arnicæ stimulantes, roborantes, sæpe eventu felici extravasata capitis solverant: eadem hic ratio mihi videtur, vesicantium, camphoræ.

Eadem mihi videre contigit in rustico harhoviensi, qui venæsectionibus, clysmatibus ex apoplexia calida ad sensum sui quidem reductus; at pedum & linguæ motum perdifficilem antiphlogistica diu per me continuata tollere non potuerant.

* Apoplexiæ submersorum, suspensorum huc referendæ sunt.

Nobilis Domina frequentioribus venæsectionibus ab ætate juvenili adsueta terminum venæsectionis protrahit, profusa narium hæmorrhagia laborat.

Anevrysmata, varices ad plenitudines topicas merito referuntur: venæsectiones parcæ at frequentes ideo anevrysmaticos levant, & servant, una cum diætâ tenuissima.

Exempla plenitudinis cachecticæ phlogisticæ.

Peripnevmonia chlorotica.

Virgo nobilis, habitu toto chlorotico, tussi cum sputis, pituitoso - flavis ab aliquot abhinc annis vexabatur; menstrua parca, inordinata; collum scrophulosum est: hyeme inchoante omnia symptomata peripnevmonicæ veræ in ea se manifestant. Venæsectio pectori magnum fert levamen, & sanguinem eduxit pleuriticum. Serius sale ammoniaco martiali cum gummi ammoniaco, et intermixtis rhabarbarinis usa, perfecte restituta fuit.

Specia-

Spectabilis Domina *** habitus laxi, multarum prolium mater, circa 50 ætatis annum; me consuluit, fluore albo aliquot annorum, benigno initio, acriori jam facto, laborans. Rhabarbarina, decocta purificantia, roborantia, solventibus mixta malum innuunt. Ut citius hoc ex toto liberetur, largioribus dosibus medicamen roborans haurit: nunc fluor albus cessat, menstrua, alioquin parcissima, sanguinolenta tantum, penitus emanent. Abdomen intumescit, respiratio difficilis facta, anxietates, febris oriuntur. Proprio Marte venam aperiri curat, & purgans adsumit, optimo successu. Curata perfecte dein balneis Bartsenfibus frigidis, & acidulis iisdem martialibus.

Anxietas,
tumor ab-
dominis,
respirii
gravitas,
febris ex
retrogresso
fluore albo

Puella 18 annorum mensruis penitus caruit, toto corpore pallebat, respiravit anxie, cor palpitavit, pulsus vero plenus fuit. Venæsectio in pede cordis & pectoris mala sustulit. Purgantia omni 7. 8. die ex rheo & sale ammoniaco, & vinum roborans chalybeatum cum corticibus stimulantibus, una decoctum solvens, balnea pedum, vapores

Respiratio
difficilis,
cordis pal-
pitatio ex
plenitudi-
ne chloro-
tica.

&c. menstrua provocarunt, & ægram fanarunt.

In putridis lentis nerveis hyemalibus, autumnalibus sæpe topicas oriri inflammaciones, moderatam phlebotomiam desiderantes, constat. —

Idem in peripnevmoniis nothis fieri æque notum, vulgatum est.

Procuratoris Pofoniensis memini, declinante hyeme peripnevmonia notha correpti, pulmonibus longa tussi pituitosa, fors & scrophulosa prædispositis. Duplex parca venæsectio malâ pectoris quidem levavit, febrem imminuit; at ad tempus solum, rata enim circiter morbi die respiratio orthopnoïca, vires vitæ dejectæ, pulsus tenuis, verbo, omnia desperata fuere: quibus nec gummi ammoniacum, nec squilla, nec kermes levamen prius conciliare potuit. Indicatione tum vitali facta camphora in emulso, stib. diaphor. in infuso serpentariæ, & contrajervæ, vesicantia 5 successive applicata febriculam optatam, pituitam moventem, incendebant, secuta fuit expectoratio copiosa puriformium, pituitosorum, tenacium; & æger convaluit; lierius lychene & cortice usus &c.

~~SECRETUM~~

Corollaria.

*) Plenitudines ergo ad phlogosim prædisponentes erunt. Obesitas, plethora cruoris, robustum, rigidum corpus, seu plenitudo carnis, &c. graviditas, menstruatio, quam alioquin sine locali plethora concipere vix possumus, hæmorrhoides, chlorosis, leucophlegmatia &c. varices, & lac, de quo statim sequetur.

**) Exserunt se hæ dispositiones cephalalgias vagis, periodicis, & vertiginibus, aurium susurrum, oculorum scintillatione, somno inquieto, aut comatoso, insomniis terrificis, caloribus auctis post tepida, aut spirituosa, aut motum corporis, doloribus vagis, punctoriis, latera, artus oberrantibus, gravitate artuum & animi tarditate, difficiliori spiritu, sensu quodam peculiari, anxio circa cor, in sudores propensione, colorum faciei varia mutatione, cruore è vena misso, spisso, pauco sero inmixto, vel pleuritico, *vel chyloso, lacteo, ut in Monacho plethorico mihi & aliis videre contigit*; quanquam non post partum cruor extractus fuerit. Sæpe & se exserunt cachectico, quasi lardaceo, corporis habitu, & his pessimæ inflammationes nascun-

scuntur, tussi sæpe ficca, stupore frequenti artuum, quin sedendo arteriam premant; pulsu duro, forti, pleno, celeri, aut sæpe tardo, suppresso; excretionibus suppressis, aut sanguineis ortis, alvo dura plerumque, cuti ficca, urina rubra &c. &c.

***) Theoria vulgata originis inflammationum & plethorarum, earumque effectuum ad has plenitudines quadrare videtur; nempe rigidorum robustorum vasa ulteriorem extensionem difficilium, aut vix, admittunt, aut distrahuntur humoribus nimium auctis, cruor indies chylo admixto cumulatur, spiffescit, gravius potentius premendo irritando in vasa agit; hæc hac vi majori impulsa denuo reagent in cruorem, motus sic ex utraque parte validior nascitur: en genesin febris inflammatoriæ. Laxorum, humoribus accumulatis resistere non valentium, vasa, tonum dein perfecte perdunt, infarctui locum dantes, aut plane rumpuntur, humores æque elabuntur, actionem visceris, organi suffocant, id quod in venis cerebri præprimis fit; en genesin apoplexiarum, paralyfium, suffocationum &c. aut tenuiora tantum exprimuntur, serum adcumulatur, en genesin hydropis. Hoc serum jam tali ratione ut plenitudo cruoris,
phlo-

phlogosin producere valet, & hydrops oritur plethorico-inflammatorius, visus & curatus nobis in Nosocomio practico, venæsectionibus & toto adparatu antiphlogistico. Similiratione post peripnevmonias oritur ex sero transfudante.

Idem fit cum plenitudine cachectica; æque vasa infarciuntur, tenduntur, premuntur, irritantur, &c. Benefico profecto naturæ conamine fit, si tum validior humorum motus oriatur, quippe qui stases solvit, movet, superfluum ad colatoria ablegat. Profecto quivis sibi & ægro gratulatur Practicus, dum in peripnevmoniis nothis pulsu languente, respiratione orthopnoica, febriculam insurgere sentiat. Nonne sæpe stimulantibus, incidentibus acrioribus, vesicantibus, hæc intendimus? Sæpe tamen hoc naturæ conamen excedit, tumque per Medicum moderatur phlebotomia, aliisve.

****) Plethora universalis etiam sæpe ephemeras producit, uti topica stases pessimas, aut inflammationes locales, juxta partem denominatas, vulgatas.

Unius Ephemerae memoriam injicio

Ephemera
lactantium,

infantum *Lactantium*, dum matres spirituosius indulgere. Matrem nitrosa, refrigerantia exhibita, & infantem, fugentem lac medicatum matris, curant.

§. II.

Plethora
spuria.

Eandem dispositionem ad febres phlogisticas, aliaque mala plenitudinis, easque vel topicas, vel universales, formatas, vel formari incipientes, nobis exhibet *plethora*, quam schola Medicorum theoretica *spuriam* nuncupat. Producent hanc aëres fixi, phlogistici, seu incensibiles, e. gr. dum acidum vitrioli, cum marte permiscetur, aut fumus carbonum, aut vapores lacuum putridorum; aëres acidis vaporibus volatilibus mineralium inprægnati, aut mercurialibus, arsenicalibus particulis infecti. Narcotica, dein opiata, fumus nicotianæ, insolatio, motus corporis nimii, balnea fervida, vinum, crematum, cerevisia, aquæ minerales aëriferæ.

Exempla quædam.

Cum Barone C ***. aërem incensibilem ex acido vitrioli & limatura ferri paravimus sub camino non bene trahente, tempestate pluviosa, atmosphæra consequenter gravi, ad experimenta electrica. Cephalalgia, vomitiones, respirii quædam difficultas, humorum motus validior nos afflixit; mihi adhuc sequenti die caput doluit. Acida & aër liber nobis levamen dedere.

Effectus in corpus humanum aëris incensibilis.

*) Aëres hi omnes aut pulmones constringendo, aut humoribus per pulmones mixti eos expandendo, citius movendo agunt; maxime caput petunt & adficiunt; vel quia pulmonibus constrictis plethora topica vasorum encephali nascitur, vel quia mixti sanguine ob naturam suam superiora petunt, vel quia in vasis cerebri magis humores, & per hos vasa æque extendere valent.

Infans 4 mensium in domum peregrinam mihi adlatus, facie rubra tumente, oculis clausis, palpebris subtumidis, cum respiratione naturali citiori, stertorosa, somno comatoso sepultus. Mater timide lacrymando auxilium petit, narrat infantem ante duas horas

Coma narcoticum.

horas

horas sanum fuisse, at nil ultra fatetur. Theriacam ingestam reor. Clystina jusculi falsi adplicare jubeo, & ni juverit, oxymel squilliticum per parva cochlearia ingerere, ad vomitum aliquoties ciendum, una cum sanguisugis ad venas jugulares. Infans post emeses aliquot ad se rediit, & mater est tum fassa, se decoctum capitum papaveris rhœados ad clamores infantis sedandos ingestisse.

Continua
infl. uni-
versalis.
Continua
infl. topica
pleuritica.

Juvenis auriga cum fraterculo labore immodico aliquot dierum arando, sub cœlo æstuoso occupantur, cremam, cerevisiam, mixtim hauriunt.

Major natu continua gravi cum delirio brevi post decubuit; minor natu pleuritide inflammatoria: utrique methodo generosa antiphlogistica restituti.

Pleurope-
ripneumo-
nia gan-
grænosa
potatoris.

Lapicida 50 annorum omnium spirituosorum potator summus tempestate rigida die solis, sub potationibus pleuritide corripitur. Venæsectione parum melioratur. Die Jovis insequenti post mediã vini haustam pleuritidis recrudescit, latus cremato inungitur, interne lapis hæmatites in pulvere cum aceto forti ab vetula ipsi propinatur. Die Sabbathi me

advo-

advocarunt. Caput stupidum, lingua crusta nigra obsita, siccissima, fitis, tussis sibilosa, sputa spumantia, sanguinea, respiratio supremis humeris perfecta, dejectionem virium plenariam, statuæ instar immobilis gravis supine jacet, pulsus duri chordæ instar digitum feriunt, intermittunt. Febris continua, urina profunde rubra, sequenti die intensius flava, aquosa solum. Venæsectiones repetitæ sanguinem ex toto pleuriticum, placentam contractam striatam, habentem, vix forfice scindendam, absque sero educunt. Totus adparatus antiphlogisticus Emulsa, Decocta, Eclegmata, Vapores, Cataplasmata &c. nil proficiunt. Accedit singultus sputa nigra, & die Lunæ vesperi morte *gangrænosa* perit.

Cephalalgia post crapulam, somnus comatosus & vomitus ebriorum huc pertinet.

§. III.

De Inflammationibus plenitudinis lactæe.

Observatio biennalis supra fæminam nobilem a juventute ferme prima ex vitio organico ptoicam, duobus nihilominus viris nuptam, trium prolium matrem, ejusdem febres varias. Peripneumonias veras autumnales,

les, vernaes, *peripneumonias lacteas*, *præprimis illam ultimi partus*, bilioso æque inflammatorias. Tabidam ultimam corticem quacunque ratione exhibitum respuentem semel plasticis jugulatam, & falsam graviditatem seu hydropem uteri ex humoribus dissolutis ortam, mortem.

Perill. Domina de S — fanis nata parentibus in tertium ætatis annum sana vixit, si incommoda primæ dentitionis excipias. Hoc tertio ætatis anno incuria servilis costas dextri lateris impingit, incurvat magis, unam frangit. — Tribus septimanis, quibus puella ægre valet, mali causa celata manet, nescio, pro quo habita. Cognito tandem morbo Medicorum & Chirurgorum consilio per medium circiter annum diu noctuque thoraculum gestat ferreum. Hoc thoraculo malefano difformitas gibbosa pectoris, aliaque pelveos creatur.

Tussis una pulmonum compressorum & costæ pleuram aut diaphragma irritantis cum sputis ex albo flavescentibus oritur. Diæta stricta, vitæ regimen reliquum moderatum, medicina ferme perpetua puellam quoad reliquum illæsam servarunt, morbumque pulmonum mitigabant, Autumno declinante aut hyeme

hyeme subsecutorum annorum oppressione thoracis, doloribus laterum, tussi majori, crebriori, febre continua affligebatur, liberata his sputis copiosioribus flavioribus sanguine stratis. Aetatis anno nescio quo, ad ultraeomum nupta primum marito seniculo diviti — gravida fit, tussi aucta, praeterque spem moleste, at sat feliciter parit filium, quem rudæ obstetricis manus formatione ossium capitis pro lubitu, dein apprehensione laterum capitis ambabus manibus, & reliqui corporis libere penduli motitatione ad artus, ut insana fæmina ajebat, evolvendos, ad morbos praedispofuerunt. Convulsionibus dein obiit, postque mortem pus e naribus & ore fluxit, hinc probabilius ex abscessu encephali interno.

Febris lactea valida, fors & cum alia puerperarum saburtali conjuncta, ob lactationem primarum dierum prohibitam, & clysmata ex metu inani diarrheæ, vetita, fæces antiquas acres putridas puerperarum eluentia, & lac revellentia intermissa.

Deperditio lactis per 15 septimanas e mammis stillantis pulmonum malum augebant. Deserta ab Medico conclamata judicata opera aut benignæ naturæ aut pharmacopœæ amici convaluit.

Maritus primus moritur — & secundo jungitur amato Viro, gravida fit, parit æque feliciter mala primi partus minora; servatur. Biennio exacto denuo concipit: 14 dies ante partum dolores, hæmorrhagia uteri.

Pharmacopola venæsectione, quiete, medelam fert.

Quarta post partum die 23. Martii anni 1780. me in patriam reducem accersunt. Hactenus quæ enarravi ore & fide Dominæ nobilis, mariti secundi & Pharmacopolæ recensui.

Quæ sequuntur vidi.

Matrem inveni emaciatam. Quærebatur cephalalgiam nocturnam maxime, oris ficitatem, linguæ & faucium, oppressionem thoracis gravem, crebram dolorosam tussim, spasticos musculorum thoracis & abdominis motus, sputa sanguine striata, pulsus celer. Mammæ multum tument, duræ sunt, dolent, calent. Alvus suppressa est, calor, fitis continui; urina rubra. Ex indicatione febris *lactæe inflammatorie* & *mamalis* & *pulmonum*; venæsectionem ordino parcam, clysmata emollientia, cataplasma ex spec. emoll. lacti incoctis ad mammas; decoct. emolliens althææ tepidum pro potu.

Mixturam mucaginoso-nitroso-diacodiatam ; diætam vegetabilem. Aliquoties mixtura assumpta vehementius tussitavit, cephalalgia ideo aucta, ægra lamentatur, neque cogitandum informat, nitrum se ferre non posse ; (Dr. j. infuit mixturæ unc. vj.) eadem ipsi vel ab iusculo salito parum fortius, contingere. Ordino liquorem terræ foliatæ tartari, utpote salis mitissimi, nitri loco, parca quantitate. Continuatis his lac e mammis copiose stillat, lochia lactiformi humore permixta fluunt, sputa cocta puriformia excreantur. Omnia in melius vergunt &c. applico cicutam, fl. samb. cham. sapon. Venet. in Catapl. Durities in dies minuitur. Tædium Catapl. fecit, ut petitis ægre obediverim & Empl. de Galb. crocatum camph. & Empl. cicutæ mixtum adplicaverim. Odor Galbani & Camphoræ novas turbas fecit. Solum Empl. cicutæ cum melliloto permixtum fert, hocque mammas ad naturalem habitum reduxit.

Decima septima morbi die gravi ira prægressa iusculoque carnosio meraco assumpto, caesæa mane lactea hausta, cephalalgia, amaror oris sordes, ructus peculiare quasi singultuosi & sæpe vigesies, trigesies redeuntes,

uno ordine, febris cum exacerbationibus Ex indicatione biliosæ febris purgans mannatum cum liquore terræ folliatæ tartari exhibeo; acida, emeticum pulmones phthysici vetabant. Aurantia insuper dulcia, & solvens decoctum cum succo aurantium, alvus per biduum fluxit, appetitus rediit, mixtura ex chamom. aqua, syrupo & extracta curam biliosi morbi absolvunt. At febricula continuavit post partum vesperi nocte exacerbabatur; sudores debilitantes, sputa purulenta, cephalalgia frequens, & primæ viæ puræ tamen, vigente appetitu.

Tempus corticis peruviani rebar: decoctum hujus dilutum non saturatum propino, at ægta mox siccitatem pectoris, anxium respirium, tussim crebriorem, sputa imminuta quæritur; diluo hoc cum decocto mucilaginoso, nec hoc commode fert, recusat id strenue. Mixturam ex mucilagine radice salep. aqua & syr. rhœados, emulsum tissotianum, victum vegetabilem plasticum ex hordeo granulato, oryza, lacteis ordine, aere vernali puro fruitur & febris successive jugulata fuit. Vires redeunt, sputa parciora fiunt, sic sat commode pro suis se habuit pulmonum circumstantiis. Curam perfectam phthysicos ex vitio organico quis expectabit? præsens causa pulmones ad tussim semper ciens, peripnev-

nevmoniaë autumnales, hyemales, febres lacteæ peripnevmonicæ, semper suppuratione terminatæ, omnem spem curæ perfectæ cuique dement: ad Octobrim se commode habuit. Negotiis suis domesticis occupata; hoc pleuripnevmonia mixta correpta post epulas, in quibus carnis indulisset, copia saburræ, febris, ructus, flatus, vomituriones &c. &c. Venæsectione parca & purgante suo mannato converso in emeticum denuo restituebatur. Denuo aliquo tempore se bene habuit. Tota hyeme emulsum suum bibit, vitat injurias aëris, vere & æstate medicamina omnia seposuit, & pro genio suo vixit. Autumno 1781. gravidam se putat, non appetit, alvo sæpe obstructa laborat; abdomen increfcere sentit, menstruo jam tribus mensibus caruit, & motus infantis se percipere ait, hæc quavis graviditate sibi accidisse narrat: menstrua hinc gravido jam utero duobus adhuc mensibus fluxisse semper. Obstetrix ex constitutione oris uteri negat graviditatem veram; Obstetricans magister affirmat eam initio ex percepto motu percussivo sub manu abdomini prementer adplicata, at dein omnia investigando &c. de graviditate dubitat. Hydropem uteri esse invenio, eo tum enim me consuluit: febricula simul hectica adest. Contractiones uteri aquam evacuare vo-

lentis motum infantis mentiebantur. Per vices sub his doloribus aquæ parum foetidæ flavæque ex utero stillat.

Accedit anasarca, omnia tentantur incassum per varia consilia constituta. Cortex varia forma tentatus, diureticis lenibus mixtus aliisve incassum adhibitus est; semper pectoris malis auctis. Anxietates ipsius, ab utero pleno, diaphragma premente, sæpe summæ fuere, deliquia animi, anorexia accessit, alvus parca semper, ab intestinis pressis: nil nisi jusculis, panatellis &c. vesci potuit, si levamen anxietatum desideravit. Mixturam suam ex salep. & syr. diacod. ad mortem continuavit, hac sola pectus levare ajebat. Ad ultimum halitum se gravidam existimavit, aliquoties fellam partui destinatam omnibus contradicentibus, vi adferri curavit, parturivit, & nil nisi aquam expressit. Mortua initio hyemis. Diarrhæa colliquativa vera hic nobis visa non fuit: fors humoribus dissolutis in uterum effusis: alvus laxior ante mortem, at non colliquans aderat.

Primipara
sub partu
cum utero
inflammari
incipiente,
febrique

• Juvenis 19, annorum femina civis pellionis uxor primipara, tota sub graviditate bene se habet. Sellæ parturientium ultra 12 horas infidentem sub summis vi parienti conatibus

præ-

præmaturis suafu adstantium infidentem reperii. Binis vicibus generofum tockayenfe pu-
 erperæ exhibitum fuit. Caput vertiginofum, lactea æque
 sub fymptomatibus
 peripnev-
 monicis. faciem inflatam turgentem rubram, anxium re-
 fpirium, abdomen continuo dolens, quafi
 quid tympanitici præ fe ferens, attactum re-
 fugiens, sub quovis partus dolore, ob ve-
 hementiam & continuitatem harum ferme con-
 vellebatur. Parturientem in lectum reponi,
 clyfma emolliens, catapl. tepidum ad abdo-
 men, decoct. althææ cum Syrup. diacodii, nitro
 tepide haurire jubeo. Phlebotomiam cele-
 bro largam.

Dolores inminuuntur, quiete dormit; & post
 aliquot horas, recrudescentibus partus dolo-
 ribus, fitu infantis naturali exiftentia parit
 feliciter, lochia ordinate fluunt. Tertia post
 partum die tuffis oritur ficca, difficultas re-
 fpirii, thoracis oppreffio, horripilationes,
 calores, pulfus plenus, & celer. Vapores
 ad mammas nedum tumentes derivare jubeo,
 interne tepida cum nitro exhibeo. Intume-
 fcunt mammæ: at nimium; clyfma falutum
 revellit. Oçtava post partum die cerevifiam
 coctam cum lactis cremore, & ovis haurit,
 infuper carneis pinguibus vefcitur, vomit.
 Ipecacuanha vomitum juvat, & tinctura rhei,
 curam confirmatoriam abfolvit.

Inflamma-
tio uteri
post par-
tum instru-
mentalem,
stasis, me-
tastasis la-
ctis caseosi
in cerebro,
urinæ in-
continentia

Mercatoris conthoralis, 30 circiter anno-
rum, corporis vegeti, pleni, anno matrimo-
nii sui quinto vel sexto primum concepit.
Sub graviditate laute vixit, potu turcico la-
cte delectabatur multum, somno pomeridia-
no indulfit. Tribus dein diebus parturivit.
Vocatus artis obstetricæ magister; infantis
caput grande inclavatum, pelvimque male
formatam reperit. Venæsectio facta, &
mors infantis expectabatur. Quinta circiter
partus die excerebratio capitis facta fuit, fœ-
tusque enormiter magnus & crassus extractus.
Sphincter vesicæ debilitatus urinam stillavit,
vesica vix duo cochlearia urinæ continere va-
luit. Fors hac ex indicatione, Medicus ejus
ordinavit, corticem peruvianum, cum foliis
aurantiorum, frigide infusa, præscripsit.
Acidum, id est, succum citri cum melissæ
infuso pro potu communi propinavit. Serius
dein pulveres ex camphora, nitro, & pulve-
re hepatico rubro adhibuit. Nona post par-
tum artificialem die pro consilio me advo-
carunt.

Inveni ægram delirantem, typo conti-
nuo febricitantem remittenter, linguam albo
mucosam, abdomen infimum meteoristi-
cum, continuo dolens, lochia nulla, in uri-
na sedimentum caseosum, pulsus inæquales,

mox duros, mox celeres, intermittentes, tenues. Mammæ habitu naturali, nullum lac continentes.

Indicationem feci uteri inflammati, & staseos lactis caseosi in cerebri vasis, prognosim formavi dubiam, medicamenta antiqua seponuntur. Ordino mixturam ex nitro, liquore terræ foliatæ tartari, roob sambuci &c. Ad abdomen cataplasma emolliens, decoctum althææ & radicis bardanæ, oleo tartari per deliquium, insillato, ad lac caseosum resolvendum, acidum absorbendum, & per urinam præprimis eliminandum: monstrante natura via. Vapores ad mammæ incassum derivavimus. Clysmata emollientia æque adplicavimus; venæsectionem, & uterina clysmata Ordinarius strenue repudiavit. Aliquot diebus his usa; copiose lac caseosum cum urina fluxit, deinde purum lac. Abdomen mollescebat, attactum ferre etiam rudem incipiebat; quin lochia rediverint. At delirium permanfit, & ferox factum fuit undécima morbi die, nocte, oculi torvidi, spasmus oris, cachinni, pulsus summe inæquales &c. Vesicantia ad suras adplicamus, ob vim earum revellentem, & diureticam. Facta his optata revulsio; insimul alvus scetida, caseoso-putrida deposita, purgante rhabar-

barino-falino juvabatur; & delirium cessavit, ægra convaluit.

Febre serius initio remittente correpta dein in quotidianam intermittentem mutata, purgante curabatur, & cortice peruviano. Ejusdem corticis continuato usu, & tempore benefico, sphincteris debilitas evanuit, pedumque oedema, præcipue unius pedis, dolens.

Casus sequens ob insequentem secundum enarratur : quanquam ad lacteas inflammaciones directe, non pertineat.

Symptoma-
ta kenean-
geæ, hæ-
morrhagia
uteri, quan-
quam non
valida præ-
gressa, &
nervosa, ex
placentæ
remissione.

Nobilis Domina teneræ constitutionis præproperanter peperit, prægresso motu corporis validiori per saltum. Levis hæmorrhagia nata fuit. Totam per noctem utcunque valuit, lochia copiosius solito fluxere. Mane pessime valuit. Pomeridie ad consilium vocor, inveni ægram pallidissimam, continue animo delinquentem, frigide sudantem, pulsum instar fili tenuem, vix perceptibilem, & sæpe insensibilem.

Ex indicatione Keneangeæ partim, ex hæmorrhagia uteri prægressa, levi quidem; at huic corpori tenero tamen morbosa; partim spasmodum uteri semet contrahentis do-

lores posthumos, multos creantis, placentam pro parte accretam eliminare volentis.

Placenta excipiebatur. Mixtura ex præparatis Cinnamomi, Menthæ & Laudano liquido S. omni dimidia hora propinabatur, & ægra brevi convaluit.

Mercatrix juvenis toto sub graviditatis tempore dolorem in abdomine profundum quærebat. Parit cito, post partum hæmorrhagia ingens. Hac per mediam jam horam durante: me vocarunt. Animi deliquia continua aderant, vomitus, extrema frigidissima &c. Extractionem placentæ, artuum ligaturas, fomenta frigida, mixturam Swietenianam ordinavi. Artis obstetriciæ Magister excipit maximam partem, at aliquam fundo uteri inseparabiliter accretam ait; malo prælagio. Hæmorrhagia cessat, removeo mixturam Swietenianam, & loco hujus emollientissima nitrosa adhibeo, & dum corpus tepore lecti jam incaluisse, repositis frigidis, cataplasmata æque emollientia, & injectiones tales uterinas mucilagineas.

Hæmorrhagia uteri ex placenta fundo uteri accreta, inflammatio gangrænoisa uteri cum febre lactea.

Sequenti die pulsus naturali celeriores: at lochia fluunt, abdomen molle est, attactum fert, ægra utcunque se habet, appetit, dormit, motum tantum aut erectum corporis situm non fert, quin animo labatur & vomat. Tertia celeritas pulsuum ingens, & signa manifesta uteri inflammati; ab contractionibus ejus sensibilibus sub manu. Globum durum, cito incrementem manui tangendum exhibuit. Oleosa cum vitellis ovorum & nitro diacodiato, emulsa, & omnia priora aucta dosi incassum tentabantur. Insuper per vices horruit, calebat, mammæ insurgere incipiebant, lochia subsistebant. Consilium celeberrimum, in quo venæsectio parca ordinata existit, absque fructu; eadem enim vespere symptomata gangrænæ, singultus, delirium, fætor, frigus extremorum, media nocte moriebatur.

* In hoc casu nec methodus *C. R. Hænes*, egregia antiseptica profuisset, rebus tam subito deperditis.

Lochiorum
flavis.

Primipara sutrix die febris lacteæ lochia amisit; abdomine statim dolere, tumere incipiente. Methodo antiphlogistica lochia redeunt, & omnia cessant.

De nocte ad pauperem fœminam vocatus, a tribus jam diebus parturientem. Partus fuit humeralis; manus propensa, vel ab obstetricibus, tres enim aderant, vel ab Chirurgo fracta fuit, fœtus mortuus. Uterus inflammatus. Venæsectio fit, versio gratis tentabatur, res ad tempus naturæ relinquitur, cataplasmatibus & clysmatibus applicatis. Pomeridie diei insequentis sponte sua parit, collapsio infante &c. Venæsectio repetita, aliave antiphlogistica ægram ex toto juvavere.

Phlogoses mammales sæpe neglectu, aut mala methodo subpurare, quis ignorat? Phlogoses
mammales.

Emplastra consueta de ranis, de spermate ceti cum camphora, raro juvant; rem potius deteriorem reddunt.

Suctionem humanam, non autem caninam, aut vitream, quia, hæ vi fiunt, & magis inflammant, emplastra emollientia, & si phlogosis disparuit, solaque durities non dolens superfit, emplastrum cicutæ, egregia reperii.

Vitandus quoque spiritus salis ammoniaci, quem aliqui, etiam Medici inungunt, vidi inflammationem auctam subpurantem, ab hoc stimulantè inflammante liquido.

Theoria
lactearum
inflammationum.

Febri lactea affectis, ruit humor, cruori maxime analogus ad mammas. Si quantitate excedit : premit, distendit glandulas, vasa infarcit, regurgitat.

En mala plenitudinis.

Febris infimul præfens est, per quam secretio lactis fieri videtur. En facilem genesis inflammationis veræ lacteæ, dum plenitudini febris accedit.

CAPUT SECUNDUM.

De inflammationibus veris acrimoniosis.

§. I.

Tertia phlogistica prædispositio est præ- Theoria.
sencia stimuli cujusdam; quem Medici acrem,
salsum nuncupant.

Oritur hic

dum vel humoribus densis factis, copia earum aut quantitate per chylum novum semper aucta; vel vasis rigidis, obstructis infarctis, organis secretoriis; vel laxis collapsis, tono propellendi, fecernendi privatis, secretio aut excretio materiae acris, perspirabilis, urinæ &c. impeditur.

Vel dum causa externa, uti aer humidus, frigidus &c. excretionem ejus impedit; non imbibendo perspirabile, id repercutiendo, confringendo, vasa premendo superficialia &c.

Vel dum vitium organicum in organo fecernente, aut excernente expulsionem acris prohibet; v. gr. calculi &c.

Vel dum acria nimis copiosa ingeruntur, falsa præprimis &c.

• *Vel dum effluvia volatilia acria, per pulmones, vasa resorbentia, salivam &c. humoribus nostris miscentur.*

Vel dum victus natura sua acer, aut ad degenerationem acrimoniosam pronus, copiose, maxime æstate, ingeritur.

Vel dum motu humorum validiori continuato, eorum degeneratio non explicanda nascatur.

Vel dum humores infarcti, stagnantes diu, uti ex. gr. in glandulis, in humorem non amplius blandum degenerant. Uti ex musto dulci vinum stimulans, inebrians, & secundam per fermentationem acetum nascitur, tertia dein fermentatione liquamen putridum foetens, acre, volatile. Quamquam nolim, ut hoc simile, quod uti omnia alia similia, summopere claudicat, ad humores nostros directe adplicetur.

Sufficit, acrimoniam etiam cancerosam in glandulis, ex humore antea blando infarcto, lacteo, degeneratione non explicabili nasci.

Vel dum primis viis generata acredo, resorptione ad secundas transfertur.

Acrimonia hæc, circulo humorum mixta, aut loco cuidam inhærens labe sua omnia,

nia, aut adjacentia, verbo ea, quibus applicatur, inficit, stimulat, irritat, incendit, & sic vel localem, vel universalem producit inflammationem.

§. II.

De inflammationibus veris catarrhalibus, defluxivis, rheumaticis, arthriticis.

Exempla
morborum
simplicium
catarrho-
forum

Catarrhos simplices narium, anginosos, ophthalmicos, pulmonum, artuum &c. prætereo.

Curantur facile mixtura sambucina cum nitro antimoniato, stibio diaphoretico non abluto; potu tepido, diaphoretico, theato, potione riveriana, spiritu Mindereri, camphora, mixturis sambucinis, aut potui theato immixtis. Sic etiam liquore egregio arthritico Elleri Baldingeri celebrato; æque pulvere sudorifero Doweri &c.

Memorabiliores commemorabo.

Temporibus epidemiæ autumnalis, vernalis, catarrhosæ, duas curavi sæminas, virum unum vitrearium, catarrho commatoso membranæ schneiderianæ, seu sinuum frontalis, probabilius & partis cerebri. Etenim quasi semiapoplectici, insensiles, prostrati

Catarrhi
capitis se-
miapople-
ctici.

jacebant, ante paroxysmum de dolore premente obtuso frontis & lancinante prius artuum conquesti; hæc quidem, postquam perfrigerationi expositi fuissent. Venæsectio in pede; clyfma salum; purgans ex sale amaro & manna vasculatim ingestum, pedum epispastica optatam fecere revulsionem. Uni fæminæ vesicans cantharidum ob pertinacius hoc rheuma adplicare coactus fui. Vapores emolliendo discutientes dein ad sinus per nares & os derivavi infimul. Solutus morbus hic ex toto coryza profusa.

*. In his casibus non acrimonia solum; potius plenitudo acrimoniosa localis peccavit. Ideo tales morbi defluxivi æque ad morbos plenitudinis cachecticos, seu acrimoniosos pertinere videntur.

Catarrhi
tracheæ.

Catarrhum tracheæ bis in uno, eodemque puero nobili observavi, perfrigerio causatum. Hic nempe tenere educatus, minimo flante ventu domui calefactæ inclusus hæsit. Tempestate bona, tranquilla, tepida adparente solum aeri expositus, & tum integumentis pelleis obvolutus. Mutata sæpe atmosphæra puer sudans perfrigeratus fuit, præprimis trachea, os enim involvere non poterant. Adparuit

paruit hic catarrhus sub tussi sicca frequenti, verbis non describenda, quasi profunde sibilosa, voce æque tali, respirio anxio. Dum delicatulus hic omnia medicamina averfaretur, in balneum calidum eum locavi, in quo, rebus ludicris variis innatantibus, piscando has, motum exercuit. Lac infimul tepidum ei propinatum per vices fuit. Sudoribus sic prolectis, in lectum, æque calefactum, repositus in perspirio continuo servabatur, ad morbi remissionem.

Rheumata temporalia æque obveniebant mihi, soluta aut sudoriferis, aut e ispastico, aut fumo specierum fumalium. &c.

Rheumata dentium simplicia vesicante parvo post aures, aut ad tempora adplicato certo solvuntur.

Catarrhos simplices dyssentericos, repercusso perspirabili ad intestina, à plebe vino tepido, & nobis infusis calidis, theriaca &c. facile curatos cernebam.

~~SECRETUM~~

Exempla inflammationum catarrhorum formatarum.

Inflam-
matio auris in-
& externæ.

Tempore epidemiæ catarrhossæ faber ferrarius, prægresso rheumate oberrante, cephalalgia, & dolore acuto auris interno pungente, pulsante corripitur. Horret, calet, sitit, noctes insomnes ob omnium exacerbationem, pulsus inflammatorius, regio auris infectæ circumcirca tumens, dolens, rubens.

Venæsectio repetita ter febrim imminuit, mala auris nil, vel parum. Nitrosa, acida, sambucina, emollientia sat copiose ingesta fuere. In aurem vapores emolliendo discutientes lactei derivantur. Externe Cataplasmata talia, paucis cum levamine adplicata.

Ad purgantia recurrebam, præcipue, quia tumentis quid in regione epigastrii adverti, abs dolore. Et hæc eccoprotica aliquot diebus continuata fuere absque multo levamine.

Chirurgus subpurationem auris externæ prælagiebat, & subpurantia tumori adplicat. Et hæc parum profunt, de nocte enim malum semper ingravescit, quin febris universalis adesset.

Præscribo mercurialia cum cicutæ, aconiti extracto, quamquam æger rite examinatus nil venerei, præter nocturnam exacerbationem rebellem erga medelam, exhibuisset; si non scopo antisiphylitico, solvente tamen. Utitur & his absque emendatione.

Chirurgus mollitiem fluctuantem se sentire ait, tumorem amplo vulnere incidit, arteriæ majorem ramum lædit, sanguis arcuatim profilit. Sistebatur compressione, postquam ultra libram cruoris profudisset. Tumor nullum pus continuit. Ab hoc tempore morbus de die in diem imminuebatur, tumor externus disparuit, ex aure parum ferofi quid stillavit. Convaluit auditu servato.

* Topica revulsio certe in inflammationibus topicis egregia est. Memini casus litteris mihi significati, ubi in apoplexia traumatica aliquot trepani absque fructu adplicati, & arteriis sectis temporalibus æger restitutus fuit.

Filiola perillustri domini *** prægressa Alia auris inflammatio longa obambulatione in horto tempore ventoso, austero, cephalalgia vespertina, horripilationibus correpta. Nox inquieta, jacitationes continuæ, & lamentationes interdormiendum. Genæ rubent, carotides ferme ad visum pulsant. Mane advectus febric-

eulam levem, dolores auris per vices punctorios invenio. Vapores, cataplasmata, uti in priori casu, purgans antiphlogisticum.

In sequenti nocte mala eadem. Mane levem venæsectionem suadeo, aut sanguifurgas ad aurim. Mater per omnia dilationem hujusmodi remedii efflagitat. Continuatur priora.

Tertia nox ut secunda. Venæsectionem serio urgeo, ad futuram diem denuo procrastinabatur.

Quarta nocte hæmorrhagia, sponte oborta, narium inflammatio soluta fuit. Remansit auditus gravior, ob susurrum adhuc perdurantem, quem oleum amygdalinum camphoratum, auri immissum, & sal succini volatilil oleosus, pani calido inspersus & auri applicatus perfecte tollebant.

* Et hic natura topicam fecit venæsectionem.

Pleuro-pneumonia ex catarrho neglecto.

Baro centurio de P*** inchoante hyeme catarrho pulmonali simplici affectus mixtura pectorali, & potu tepido levabatur.

Bachanalium tempore trahis frequenter vectus tempestate rigidissima ad radices carpathi, saltui æque indulgens, vina generosa subin-

subinde bibens , tussi recrudescente denuo adfcitur , hancque negligit.

Vix bachanaliis terminatis cephalæa sua antiqua , ex lapsu oriunda , occipitali , at solito gravius affligitur. Adplicat herbas suas cephalicas consuetas , & media nocte copiosum pus ex aure fuit. Mane vocatus præter caput affectum ex pleuroperipnevmonia gravi inflammatoria decumbentem reperio.

Ad aurim emollientia , & decubitus aptum , ut pus commode effluere possit , ad pleuroperipnevmoniam suam vero venæsectiones ter repetitas largas & reliquum adparatum antiphlogisticum adhibui. Febris vehementia his sopita est , ad pectus momentaneum solum levamen iisdem expertum.

Quarta morbi die præsentem summo suffocationis metu vesicans instar orbiculi magnum lateri adfecto adplicavi. Hoc eadem adhuc die insigniter levatus fuit. Pleuritis statim disparuit , respiratio liberior evasit. Tussis aliqua cum febre levi superstes reliquam morbi materiem coxit. Soluta perfecte hæc pleuroperipnevmonia fuit , absque sputis puriformibus ; ea serosa , aquosa , salsa , pauca fuere , quæ excreavit. Quam inepte hic expectorantia adhibita fuissent , præter kermetem alterantem sudoriferum , & emollientia tepida ,

inviscantia acre serosum, & ad colatoria sua ablegantia. Urina sedimentum deposuit quasi lateritium, post vesicans, per aliquot dies.

Pleuritis
defluxiva.

Mercator * * * prægressa refrigeratione vespertina sudante corpore, pleuritide subitanea nocturna correptus, una venæsectione, & tepidis affatim statim haustis, sudoribus prolectis intra aliquot horas sanatus absque expectoratione.

Catarrhi
phlogistici.

Catarrhi inflammatorii æque huc referendi, sub symptomatibus peripneumonix aut pleuritidis levioris occurrentes. Venam in his bono effectu aperti.

Signa in-
flammatio-
num ca-
tarrhalium.

Signa, quibus catarrhalem, rheumaticam, defluxivam, arthriticam &c. inflammationem ab omni alia phlogosi distinxit, fuere:

Epidemia catarrhalis regnans.

Dolor vagus oberrans artus, & alias partes prius, antequam uni infixus fuerit.

Prægressa perfrigeratio.

Exacerbationes symptomatum vespertinx, nocturnæque. &c.

Pleuritis
gravis rheu-
matico-
menstrualis.
Hinc com-

Tempore quoque catarrhali puellæ nobili 17 annorum, menstrua, ab aliquot mensibus parce fluentia, penitus emanere. Do-

lores

lores lateris, sub tussi continua, tanti, ut animi deliquia, deliria momentanea produxerint. Loquela, motus corporis omnis vel ideo ferme impossibiles, Febris continua cum nocturnis exacerbationibus. Largæ 4 venæsectiones sanguinem vere pleuriticum eduxere. Linctus, decocta emollientia, mixturæ mucilaginoso-nitroso-diacodiatæ, fofus lateris, abdominis &c. Clysmata & pedum balnea ob motum corporis penes hæc inevitabilem, omitti debuerant. Febris his & pleuritis mitigabatur, at vesicantia reliquias omnes hujus tollebant. Expectoratio hic magna, copiosa exorta est, & sub hac simul menstrua fluebant. Sanata in integrum expectorantibus ex gummi ammoniaco, oxymelle squillitico soluto, sifbio diaphoretico, præparatis hyffopi.

* Si penes inflammationes catarrhales plenitudo æque adfit, expectoratio oritur puriformium, pituitosorum, pleuritidibus, peripneumoniis consueta. At si absit, sputa solum serosa, falsa, aquea ejiciuntur.

Compactor ex mala pectoris formatione a juventute prima phthysicus, arthritide vernali vaga, artus oberrante, tumores rubentes, dolentes, hinc & inde creante crucia-

plicata ex rheumatica & plenitudinis inflammatione.

Arthritis inflammatoria phthysici.

ciabatur; pulsus durus, plenus, celer, cutis sicca. Toto brevi corpore intumuit. Venæsectio aliquoties repetita sanguinem semper pleuriticum, ut in phthysicis solemne est, eduxit, at parum levavit. Purgans antiphlogisticum ne hilum profuit. Mixtura sambucina diaphoretica parum æque prodest. Vesicantia uno in loco juvant, at in alio cruciatus majores perdurant. Balnea, quibus herbæ odoratæ incoctæ fuere, cum potu copioso saponaceo, purificante, ex bardana, althæa, liquore terræ foliatæ &c. miserum intra 14 dies curarunt.

* Aestate rheumaticos meos alios, balneis sulphureis, id est, hepar sulphuris continentibus, naturalibus, restitui. Balnea calcis raro his profuisse scio.

Arthritis
brachii
cum pleu-
ritide.

Femella civis vidua macri parvusculi corporis, senicula, in brachio olim subluxato, arthritide tumida, & ejusdem lateris pleuritide correpta fuit. Venæsectione duplici & balneis lacteis restituta, dum alia quæcunque in vanum tentata fuissent.

Corollaria.

Rheumata
simplicia
sunt dispo-

* Simplicia rheumata, seu defluxiones, absque universali febre, cum nulla, aut topi-

ca saltim; quo referre debeam, anceps hæreo. Symptomata, cura, æmulantur morbos inflammatorios. Stimulus æque perspirabilis suppressi acer, inflammans est. Dein veræ formatæ inflammationes graves, rheumaticæ naturæ enarratæ sunt. Hæc profecto faciunt, quod simplices defluxiones has, ad leves locales phlogoses, ad dispositiones inflammatorias referre non dubitem.

fitiones
phlogisti-
cæ.

* * In inflammationibus plenitudinis sanæ vesicantia, opium, camphora, diaphoretica potentiora, alterantia kermetica, &c. &c. venenum essent. In his defluxivis præmissis phlebotomiis princeps sunt remedium vesicantia præprimis, quæ acre perspirabile inflammans, & per sudorem & per urinam eliminant, vel ideo post vesicantia applicata sedimentum copiosum urina cum ægrorum levamine deponit.

Differentia
curæ in-
flammatio-
nis rheu-
maticæ ab
alia pleni-
tudinis.

* * * In inflammationibus plenitudinis puris, ni cum morbo aut saburrali aut rheumatico complicatæ sint, exacerbatio vespertina vix adest.

§. III.

De Inflammationibus Phthysicorum, quæ simul chronica & periodica sunt.

Fors tota phthysis nil nisi morbus est inflammatorius.

Argumenta
phthysim
ad inflam-
mationum
classem
pertinere,
seu esse
morbum
inflamma-
torium.

Origo phthysios est inflammatio. Plurimæ, ne dicam omnes, phthyses pro causa sua agnoscunt prægressas inflammationes locales subpurantes, peripneumonias, pleuritides, catarrhos inflammatorios neglectos. &c. &c.

Natura febris phthysicæ est, pus coquere: idem frequenter in inflammationibus fieri constat.

Et quomodo quæso coctionem puris continuatam absque nova inflammatione concipiemus? Sanguis phthysicorum labe puris acris inficitur, & ab ea inflammatur, atque in pus verti videtur, una cum solidis, seu vasis suis. Latera abscessuum æque inflammata prius esse debent, antequam in pus mutantur, & ulceris amplitudo, profunditas, increseat. Dein nonne tumor externus,
quam-

quamdiu pus coquit, rubet, dolet, calet, tamdiu, donec abscessus formatus sit? verbo & sub coctione puris inflammatus est. Sique pus exitum non habeat liberum, vicina de- nuo inficit, hæc inflammando, & subpurando. Ulcera crurum antiqua hæc luculenter docent. Idem in phthysicis fieri videtur; pus nempe semper coqui, plus minus, pro gradu phthysicos diverso, pro anni tempestate & visceris affecti diversitate. E. gr. in phthysi hepatica, in peripneumoniis phthysicorum hyemalibus &c.

Dein pulmones phthysicorum, erosi, exesi quanquam, semper sectori margines abscessuum, & reliquam pulmonum superstitem partem inflammata, exhibent.

Sanguis phthysicorum quotiescunque extrahitur, plus, minus, semper tamen vere, pleuriticus est.

Methodus medendi emolliens, mucilaginosa, ut plurimum proficua phthysicis est. Venæsectio respirium eorum faciliat, oppressiones, pleuritides eorum tollit. Jam eadem remedia etiam inflammationibus medentur.

Insuper præsentia continua stimuli acris, natura sua inflammatorii, nempe pus;

Denique frequentes adeo veræ, genuinæ inflammationes phthysicorum, & exitus phthysicos quandoque in gangrænam, ultimum robur argumentis dant, phthysim esse morbum inflammatorium acrimoniosum. Continua hinc in phthysicis inflammatio adeste debet, quod priora facile docent. Maxime tamen præsens est, dum miseri universaliter febricitant.

Exempla inflammationum phthysicarum.

Inflammatioperipneumonica, pleuritica, autumnalis periodica phthysicæ. Vide Caput I. §. 3. casum unum. Ejusdem peripneumoniam lacteam. Ibidem.

Arthritidem inflammatoriam phthysici. Vide Caput II. §. 2.

Inflammatiokinginosa phthysicorum consummatorum, in ulcera pessima vergens.

Hæmoptoe phthysicorum æque ad hæmoptoes inflammatorias pertinet. Prægreditur hanc plerumque dolor, oppressio pulmonum, tussis aucta, febris insurgens &c. &
pro-

perfecto, antequam vas perrosum exesum sit, inflammatum prius esse debuit.

Funium rotator Igl. ante biennium os deglutiverat. Sanguis ano ultra medium annum cum alvo fluxit, dein pus. Chirurgus quidam emeticum ei exhibuit, & os dimidium tantum ejectum fuit, quoad reliquum probabilius consumptum. Ab eo tempore vomitus, tussis cruenta & purulenta orta fuit, febris tabida accessit, verbo vera phthysis.

Phthysis
abdomina-
lis.

Capellanus H***. L***. prædispositum thoracem forma sua ad pulmonum morbos habet. Sæpe ab longiori jam tempore dum tussi vexaretur, sanguinem extussivit paucum, tussi cessante & sanguinis ejectio emanfit. Anno præsentis diebus quadragesimæ ordinarie concionabatur; at voce adeo clamorosa, ut hæmoptoe ejus cum tussi sicca, thoracis oppressione, doloribus lateris punctoriis recruduerit, cum pulsu forti, celeri.

Exem-
plum
hæmo-
phthysicos
curatæ.

Duplex venæsectio larga, cruorem eduxit pleuriticum, dolor lateris disparuit; oppressio, tussis valida, sputa sanguinea, permansere. Utebatur mixtura mucilaginoso-nitrosa, decocto emolliente mellito cum nitro; diætâ vegetabili, lactea, excarni. Serius,

E

sputa

sputa oriuntur viridia, purulenta, tenuia, cruore quandoque nigro permixta, foetentia, febris post pastum, de nocte sudores, præprimis in pectore. Emaciari incipit; oppressio, tussis, vehementiores. Scopo antiseptico pulverem corticis peruv., scopo inviscante & oppressioni inflammatoriæ medente, pulverem Gummi arabici, commiscui, & quater de die dosi consueta exhibui.

Pro potu, scopo diuretico pus eluente &c. nitrum, scopo detergente saponaceo, mel, & decoctum emolliens cum lacte habuit, & copiose hausit.

His jugulantur sudores & febris. Continuavit corticem in decocto cum lacte, dein lichen, polygalam & herbas aliquas balsamicas sero lactis incoctas, per multas septimanas pro potu communi hausit: donec omnis oppressio, omnis tussis disparuisset, respiratione perfecte libera. Corpus denuo nutriri, vigere incipit. Jam & carnis vescitur, bene se habet.

En exemplum hæmophthysos curatæ saltem pro tempore: **Q**uæritur, fuitne vera hæmophthysis? Signa hujus adfuere. Sputa, febris, habitus corporis, thoracis formatio &c.

&c. Abscessus pulmonum tamen vix aderant, sputa enim pauca fuere &c.

Imagino profecto mihi, speciem quandam phthysos humoralis fuisse; in qua sine continui solutione in vasis pus coquitur; quin vasa ipsa in pus mutantur; exsudat hoc, transprimitur, & tussi excitata suo stimulo, ejicitur. Nonne sputa peripnevmonicorum sæpe vere puriformia imo purulenta sunt, corpus penes tabescit, & cessante diuturna expectoratione convalescunt, pulmonesque sanos retinent.

Phthysis
humoralis
sine solu-
tione con-
tinui.

Seniculi recorder quasi asthmatici, peripnevmonia hyemali, correpti validissima, cum deliriis &c.

Alia humo-
ralis phthy-
sis curata.

Sputa vere puriformia, sanguinea foetentia, viridia maxima copia is excreaverat per multas septimanas. Oedema pedum de die in diem increvit, omni nocte febricitavit, deliravit, corpus emaciabatur. Cortex peruvianus cum lichene in sero lactis & oxymelle squillitico præter spem eum restituerunt. Vivit abhinc per unum & medium annum jam sanus.

* Ad phthyses humorales initio suo omnes organicæ pertinent. Hæ enim diutif.

Corollaria
practica.

fime per multos annos durant; ægro utcumque valentè. Compressa pulmonum vasa cruorem figunt; stagnat hic, degenerat, inflammatur, in pus vertitur, exsudat, ejicitur. Dein cum tempore, sanguine infecto pulmonibus multa tussi debilitatis, sæpe periodice inflammatis, solutio continui fit, abscessus nascuntur lethales.

** Methodus ea, quæ antiseptica, roborantia, mellitis, emollientibus, saponaceis, nitrosis jungit, & nutrientibus vegetabilibus, Anglis laudata est. Iisdem Cortex per. & lac cum aqua calcis vivæ, celebratur.

*** In phthyfi organica, & aliis, ubi inflammatio validior pulmones afficit, cortex solus raro juvat, quin tussim pejorat, auget siccitatem, calores, respirii difficultatem, sputa subprimit.

**** Inunguntur phthyfes sæpe morbis saburralibus, appetitus enim phtyficorum plerumque viget, tumque omnia mala pectoris pejora fiunt. Curato morbo saburrall solventibus, purgante antiphlogistico, ea denuo meliora redduntur. Vide cap. i. §. 3. cas. i.

** ** Phthyses aliæ *falsæ verminosæ, leucophlegmaticæ, acrimoniosæ &c.* ad morbos pertinent saburrales. De his in tractatu, seu continuatione secunda, quæ morbos saburrales sistet, prolixius agetur.

§. 4.

Inflammationes venereæ huc referendæ.

Febris venerea continua inflammatoria ce-
leberimis Professoribus Stollio & Plenckio de-
scripta. Continua
inflammato-
ria vene-
rea.

Febris inflammatoria stadii primi gonor-
rhoici, Todio designata. Inflamma-
toria go-
norrhœica.

Aliæ locales venereorum phlogosæ ex-
gr. ophthalmiæ, anginiæ, bubones, phymo-
sis &c. &c. Topicæ
aliæ in-
flamma-
tiones vene-
reorum.

Phlogosæ vulvæ duas tractandas habui
Dolor vaginæ acutissimus est intra mingen-
dum, ambulatio impossibilis. Cataplasma-
ta emollientia, venæsectio si febris insinul
universalis adfit, decoctum althææ diaco-
diatum, lac copiosè haustum, aut emulsum
linctus oleosus, dein phlogosi, maxima pro par-
te

te discussa lac mercuriale, aut mercurius sublimatus cum gummi arabico in aqua solutus curam curatoriam absolvunt externam. *Vid. de his celeb. Prof. PLENCK doctrinam. de morbis venereis*, alia acria mercurialia nociva essent, phlogosque augerent.

§. 5.

Inflammationes & Phthyses mercuriales.

Febres inflammato-
riae mercuriales.

Viennæ coqua, quæ ab vetula quadam pulveres albos aliquot, probabilius calomel, aut sublimatum continentes, aut plane præcipitatum album, scopo purgante, assumpsit, non autem his purgata, tertia post assumptionem die in continuam incidit, cum deliriis, collo toto ingenter tumente, rubro, dolente, fauces, os totum internum ardebant, tumebant, verbo inflammata fuere; metus suffocationis adfuit, pulsus tensus, durus, celer. Venæsectio bis repetita largior, clysmata acria, purgans enim deglutire non potuit, collyria emollientissima, linctus tales cum pauco nitro, eam servavere. Mitigata dein faucium phlogosi per epicrasim purgantibus continuavit, hisque salivationem magnam cohibuit. Flores sulphuris, (quia camphora absque effectu assumpta; et balsamica, adstringen-

gentia reliquias salivationis, & ulcera faucium, linguæ, palati, genarum internarum tollebant.

Eandem ferme febrem mihi videre contigit; at absque magna topica colli inflammatione in demorso ab cane rabido pileario, robusto, pleno viro. Penes prima salivationis conamina validissime febricitavit, arteriæ ad visum pulsabant, deliquium, cursitationes, anxietates, fitis &c. Venæsectio ad unc. xvij. in pede, febrem hanc sopivit. Octava hæc post morsum die acciderant. An virus hydrophobicum quid contribuit? ignoro.

Magni viri laudant hanc methodum, mihi nunc dubiam. Tissotiano more exacte accurate, ægrum præmemoratum tractavi. Vulnus insuper mercurio præcipitato rubro insperso apertum servatum fuit per 10 septimanas. Undecima circiter post morsum hebdomada in itinere hyemali constitutus, vino prohibito abusus, vespera ea, qua iræ & potationibus large indulgit, hydrophobiæ primis signis corripitur, & tertia die morbi hydrophobus Debreczini periit. Ni virus præsens

Demethode gallica anti hydrophobica.

fuiſſet in corpore, nec vinum, deletum aut extinctum reſuſcitare potuiſſet.

De ſchmuckeriana.

Alium demorſum ſervum Baronis de *** methodo ſchmuckeriana tractavi feliciter, Sanus hodie dum eſt, jam anno morſus elapſo.

Firme propoſui, ubi pars demorſa admiſerit, me vivo igne virus impoſterum deleturum, ſi ſtatim poſt morſum accerſitus fuero.

Habitus
phthyſicus
venericus.

Occurrebant mihi aliquot ægri habitu toto phthyſico, cum ſcabiæ, ulceribus rebellibus antiquis, quibus mercurialia ſub omni forma, & præparato, nimis diu exhibita fuere. Decocta mercurium eluentia ut hispanicum, althææ cum radice mezeræi, una cum diætâ nutriente lactea vegetabili, dein roborantia ut cortex cum emollientibus, externe balſamica plumbata &c. hos reſtituere, ſepoſito, remoto omni mercurio.

* Corticis mezeræi decoctum, cum mercurio ſublimato in eſſentia maſtichina juxta celeb. Prof. PLENK, & interne inſimul electuarium ex extr. cicutæ, aconiti, mercurio ſublimato & roob ſambuci &c. fauces peſſime ulcerofas

venericas, & cariem ossis palati inchoantem, curarunt perfecte.

** Veram phthysim veneream se feliciter curasse, egregius beatus Prof. FELNER, fide honesti viri, narravit, mercuriali unguento nutritici inuncto, & suctione per medium annum continuata lactis hujus nutriticis, in Comite juvene. ***

S. 6.

Inflammatiō cancroſa.

Antequam carcinomia aperiatur, scirrhi dolent, dolore lancinante, pulsante, periodico, sæpe perfecte ad aliquod tempus remittente. Livido rubore suffusi sunt, elevantur magis; adjacentia tumida faciunt: sic si scirrhi glandulas subaxillares occupaverint, manus, brachium intumescit. Vesiculas dein protrudunt, quæ ruptæ serum fundunt vicina inflammans, ulcerans. Latens chronica per menses, annum, & ultra hæc inflammatio est, in carcinomate quasi sepulta.

Signa
hujus.

* An methodus quorundam Practicorum laudanda sit? qui ad dolorem carcinomato-

sum sedandum purgantibus utuntur, intermixtis quidem cum usu cicutæ. Eos scopum obtinere vidi, dolor ad tempus remittit: at nonne purgante resorptio materiæ cancrifæ in carcinomate latentis metuenda est?

Sic & plumbata adplicare cernebam; dum vesicula aperitur; & color sublividus carcinomatis ortus fuerit. Apertio cancri quidem retardatur ad tempus, at an bene, obstructa adstringentibus tractantur? virus erumpere volens, retroprimitur &c?

Spiritum falis ammoniaci æque quidam adplicant in priori casu. Liquidum natura sua stimulans, inflammans, nulla ratione specificum, aut antidotum materiæ cancrifæ. Magni momenti rem, verbo conscientiosam, esse opinor, infidis medicamentis uti in morbo, qui ad hunc gradum evehctus absque mora, & retardatione non nisi cultro tangi deberet chirurgico.

§. VII.

Inflammatio scorbutica latens.

Puellam scorbuticam pauperem hæmoptoicam curavi. Anno post curam elapso de novo tussitare incipit, habitatione humida inclusa, morbumque negligit, & subitanea morte obiit. Vase arterioso pulmonum perroso, & sub motu corporis penes hortulanas occupationes rupto, sanguis rivatim ex ore & naribus profiliit inter moriendum. Jam talem erosionem absque inflammatione prægressa vix concipere possum.

Ulcera scorbuticorum pessima, quorum labia putridas inflammationes præferunt, æque huic pertinent.

Celeberrimus Prof. PLENCK amice mihi communicavit, se juxta Hoffmannum scorbuticos rebelles pulvere calami aromatici bellice curare: sic etiam cancerum nervosum (*Warzen = Geschwür = Krebs*) se feliciter tractare mercurio in spiritu nitri soluto saturate, & in libram aquæ communis guttas aliquot, 20 puta &c. instillando, adplicando hanc.

Scor-

Scorbutus febrilis initians æque huc pertinet, is qui acidis vegetabilibus curatur, ut crem. tartari &c. sed initians tantum; provector enim scorbuticorum febris putridissima est, corticem p. acida mineralia postulans.

§. VIII.

Inflammationes urinosæ.

Urinam, acre fluidum, retentam, vesicam, uretheres, renes, inflammare, urethram perrodere, si caruncula urethræ ejus exitum prohibeat, regurgitatam cerebrum vellicare &c. vulgatum est.

§. IX.

Inflammationes variolosæ & morbillosæ.

Has, qua febres cardinales, in sequentibus pyretologiæ continuationibus tradam, ubi & epidemiam scepusiensem variolosam anni præsentis, dum plura ad hanc descriptionem necessaria collegero, consignabo.

Prima variolarum erumpentium febris, sæpe, & plurimum, naturæ est inflammatoriæ.

Se.

Secunda subpuratoria manifeste inflammatoria est, tubercula phlogistica in pus coquens.

Unius pessimæ variolosæ inflammationis hic memoriam injiciam.

In confluentibus malignis, dum exsiccari incipiunt, quandoque respiratio brevior fit, supremis humeris perficitur, pinnisque narium diductis, & ore aperto, maxilla inferiori anhelose quasi mota, semper citior fit, seu acceleratior, absque tussi tamen; inquietudo, anxietates magnæ, oriuntur, pulsus semper tenuior, debilior evadit, vires vitæ dejiciuntur, extrema frigescent, & brevi intra 24, aut si diu durent, intra 48 horas moriuntur.

Peripneumonia maligna suffocans variolantium, in stadio exsiccationis malignarum confluentium.

Absque effectu, SYDENHAMO docente, (in metastasi tali materiæ variolosæ, emeticum aut purgans, quandoque subitaneum ferre auxilium) utrumque adplicare vidi. Simili ratione ab Chirurgo emollientia cum expectorantibus inaniter, incassum exhibita fuere.

Vesicantia ipse absque fructu adplicui, ne vesicam quidem traxere, quanquam emplastrum vesicatorium cantharidibus inspersum,

fum, & pars sale & aceto prius rubefacta fuerit.

Vapores aceti, cardiaca, camphoram, opium, ex consilio, exhibita, ad virus ad superficiem denuo expellendum, æque gratis porrecta cernebam.

Nec cortex peruvianus, nec purgantia intermixta, initio jam exsiccationis exhibita; etiam ab initio malignitatis cortice in usum vocato, nec aër liber, hoc fatale symptoma præpedire potuerant. Venæsectionem rebar fors aliquod medicamen futurum; una balneum emolliens, si parentum præjudicia hæc admisissent.

Videtur mihi hæc peripnevmonia species esse catarrhi suffocativi, lethalis ut plurimum, in quo serum phlogisticum variolosum metastatice pulmones obruens, transfundat in vasa pulmonum aërea, membranas spurias format, actionem visceris suffocat. Utinam aperire simile cadaver mihi licuisset!

§. X.

Inflammationes dyssentericæ impermixtæ.

Uti materia catarrhalis pleuritides producere valet; sic ad intestina rejecta enteritidem creare &c.

Cothurnarius 25 annorum per octiduum, frequenter, torminose, tenesmoide, sanguinea, alba, viridia dejecit. Emetico, mox purgante, ab Pharmacopola exhibitis, evacuatus, una post purgationes vinum rubrum aromaticum haufit.

Vocatus octava morbi die, primas vias quidem puras, at abdominis dolores continuos, validum tenesnum, dejectiones pure sanguineas ferme, regionem umbilicalem, & hypogastrii dextri tumidam, attactum refugientem, sitim, pulsum celerem, plenum &c. invenio.

Venæsectio larga duplex, balnea emollientia tepida, extra balneum cataplasmata similia, gummi arabicum interne, cum pauco nitro, & in clysmate quoque, emulsum, decoctum althææ ægrum restituerunt. Dum intra nychthemera quater tantum, alvum flavum deposuisset absque dolore: tinctura rhei aquosa exhibita, curam confirmatoriam perfecit.

Alter civis dysentericus ut prior, una venæsectione adeo melioratus, & decocto rad. salep. mucilaginoso; ut nil nisi tenesmus supermaneret. Hæmorrhoides turgentes hunc fors aut causabant, aut diuturniorem fece-

Dysenteria, tenesmus hæmorrhoidalis.

rant;

rant; sanguifugis apertæ, fluebant, & tenemus simul valedixit.

Dyffenteria
lacte ebuti-
rato cura-
tæ.

Fide Viri prænobilis narro, rusticos suos, neglecta dyffenteria laborantes (probabilius phlogistica, neglectæ enim tales esse solent, rusticorum præprimis, qui prius eam omnibus spirituosis tentant, antequam alia auxilia assumant) lacte ebutyrato, curatos fuisse.

Dyf. glutine
Seriniariorum
curata.

Alterius denuo fide, eos & plures alios, glutine seriniariorum, in jusculo soluto, & hausto curatos.

Dyffenteria
nigra inflam-
matoria pessima.

Pessimæ dyffenteria inflammatoria hæ sunt, quæ sanguinem quasi nigrum deiciunt; plerumque pereunt morte gangrænosa; etiam dum morbus in melius verti videtur, vix fidem adhibeas, inopinate symptomata gangrænæ adsunt, & æger ruit in lethum inevitabilem. Accidisse scio hoc in seniculo, dum alvus jam flava, naturalem habitum induisset.

Jam Hippocrates suum morbum nigrum, lethalem declaravit.

Dyffenteria
inflammatoria
complicata.

Dyffenteria inflammatoria sinceræ impermixtæ rarissime occurrunt; complicatae autem eo plures, cum saburra biliosa, putrida

trida, verminosa, acri, inflammante, de quibus sequens Sphus agit.

§. XI.

Inflammationes saburrales, biliosæ, verminosæ, putridæ, pestilentiales.

Sequenti ratione saburralem, putridam inflammationem concipio.

Theoria originem, explicatio- nem in- flammatio- num talium exhibens.

Vel saburræ moles premit &c. & effectus plenitudinis producit.

Vel acris jam, solida primarum viarum suo stimulo irritat, resorpta sanguinem & vasa stimulat.

Vel vermes intestina rodunt.

Vel ipsa febris saburræ, remittens, simplex, ob plenitudinem, aut aliam quandam acrimoniam, præsentem, corpus jam sic ad phlogosim prædispositum; incendit.

Vel per nervos, inexplicabili ratione, agit.

Vel metastatice deponit virus suum, & mala plenitudinis, & acrimoniarum topica, seu

vis, stimuli prementis, stimulantis &c. ex-
ferit.

Vel accedit perfrigeratione serum acre
inflammans; seu epidemia catarrhalis phlo-
gistica se jungit faburræ, & phlogosim ge-
nerat.

Vel assumpta spirituosa, stomachica, aro-
matica, ut solitum est, aut etiam drasticæ
purgantiæ, inflammationes faburra laboran-
tibus causat.

Vel ipsa faburra neglecta in acre, vola-
tile, putridum liquamen degenerat, inflam-
mans.

Vel æstuosum cœlum, malis faburræ ac-
cedit &c. &c.

Phrenitides
billoso-in-
flammato-
rite.

Fabrum ferrarium harhoviensem robu-
stum virum advexerunt mihi L***m. de dia-
bulo variâ differentem, de salute sua despe-
rantem, mox furentem, fugam capere vo-
lentem, & alia similia &c. clamantem, vi-
num vi expetentem &c.

Anamnesis hæc fuit.

Ab aliquo jam tempore dispositione is laboravit æstivali biliosa; os amarum, vomituritiones, pituitæ falsæ, amaræ in faucibus collectionem matutinam, nocturnam potius, at mane se exserentem, appetitum amissum, sensit. Hunc cremato amaro, vino, pipere aliisque stimulare, excitare voluit. Labores infimul ejus duri calefacientes celo sub æstuante fuere, & copiosi, ruri & domi suæ. Accessit terror panicus, dum in territorio dominali vetito ligna in carbones ureret; ab custodibus sylvarum visus, & persecutus. Fuga tum sibi consuluit, at cursu celeri denovo humores exagitan. In salvo existens terroris solamen in vino quæsit. Sic phreniticus in popina factus.

Facies turgebat, sublivida quasi, attamen flavescens, vel viridescens potius, circa labia, nares, oculos.

Frons arsit; oculi non describendi atroces, hinc inde voluti. Somnus nullus; pervigiliæ. Lingua villis flavis, albis obsita tota quanta, foetor oris. Regio epigastrica tensa, sub attacku rudiori dolens, alias non. Pulsus durus, fortis, celer. Typus febris con-

tinuus cum pomeridianis, nocturnis exacerbationibus.

Venæsectio unc. xij. Mixtura salino-acida, potus solvens cum acidis, ex radicibus; ad abdomen cataplasma. Secunda die priora & venæsectio.

Tertia emeticum validum ex tartaro emetico in infuso Ipécacuanhæ. Post vomitum dormit, evigilando denuo insanit, at mitius. Vomuit foetida, viridia, quasi bilem æruginosam, & pituitosa, pulsus mollior parum. Mixtura salina & decoctum solvens acidum eadem die resumuntur, & sequenti die continuantur, purgatur his eccoprotice, nox quieta magis.

Quinta die denuo emeticum, post quod ad se rediit, omnium primo de debilitate, & gravi morbo lamentatus. Continuavit usum salium in decocto cichorei amaro, aceto insuper instillato, & perfecte convaleuit.

Alia phrenitis biliosa - inflammatoria.

Juvenis 16 annorum tyro pellio per tres septimanas cephalalgia, & oris amarore, appetitu dejecto, affectus, nescio, quibus usus ab alio Medico; tum me cum patre accedit. Ordinavi mixturam salinam oxymellitam, & desuper emeticum. Post vomitus melius se habuit

habuit, cephalalgiae vehementia fugata, ne amplius non accedit, quanquam iustus, constitutus fuerit. Laboribus sui officii apud herum suum occupatur, indulget appetitui, unum aliudque poculum vini qua pincerna domini sui probabilius hausisse videtur. Octiduo elapso mater lacrymans me vocat, nar- ratque filium ante biduum cephalalgia qua- vis hora crescente correptum fuisse, mi- serumque adeo in praesens furere, ut indusia, lectum laceraret, ejularet, hosque paroxys- mos periodice redire.

Prima die cremor tartari solus in aqua cum saccharo, ad unc. j. haustus & venæse- ctio. Secunda emeticum, & post vomitus denuo cremor tartari ut heri.

Tertia die cremor tartari continuatur, æ- ger purgatur.

Quarta pulsu insurgente, & delirio vehe- mentiori venæsectio, & post hanc statim eme- ticum; post hæc mitis murmuratio, somnus per intervalla. Continuat cremorem tartari, purgatur aliquot diebus, sub his purgationi- bus ad se rediit, convaluit: scopo curæ con- firmatoriae tinct. rhei aquosam cum elix. vis- cerali & arcano duplicato assumpsit.

Aphthæ
verminoso-
putri-
do-gan-
grænosæ.

Infans 7 annorum ex aphthiis verminoso-putridis per aliquot septimanas neglectis intra 24 horas sphacelo genarum & oris, turpissimo spectaculo, periit; his ultimis horis (omnibus antisepticis potentissimis, ex acidis mineralibus, cortice peruviano, camphora, vino &c. in vanum tentatis), mihi sphacelo præfente adlatus fuit.

Non omnes casus recensebo morborum similibus ex saburra & inflammatione complicatorum, mihi visos, curatos; farrago esset; quavis æstate, declinante vere, autumno, hyeme quandoque epidemice regnant. Aliquorum titulos tantum marginales e libro meo casuum extractos consignabo, ad facies diversas horum sistendas. Quosdam tamen contracte, breviter recensebo.

Continua
verminoso-
plogistica.

Delirium, febris continua, jactitationes, vomitus, abdomen tumidum tensum, in puero verminoso, qui insuper incongrua varia assum- sit. Curatus narium hæmorrhagia spontanea, & purgante constante ex hydromelle infantum, pulvere contra vermes, & sale polychresto; pro potu limonada.

Pro-

Professori J***. febris inflammatoria gastrica, delirium, abdomen tumens, dolor epigastrii, hypogastria inflata dolentia; ructus putridi, foetidi, deliquia &c. venæsectione, clysmate, antiphlogisticis purgantibus curatus. Primum clyfma, nitro acuatam copiam putridorum ovorum eduxit, quibus aliquot diebus ex peculiari appetitu vescebatur; curam perfectam rheum cum amaris absolvit.

Inflammatoria gastrica saburra turgente.

Pistoris uxor pinguis fœmina, saburra biliosa turgente, ructibus, vomitionibus, sapore nauseoso, lingua spurca, una plethora, animi deliquiis, scintillatione oculorum, artuum stupore, verbo, prodromis apoplexiæ, adfecta: venæsectione larga pedis, & statim post hanc emeto-cathartico restituta est.

Prodromi apoplexiæ ex saburra turgente & plethora conjuncta.

Erysipelata capitis, faciei hyemalia, aut etiam æstivalia juvenum, robustorum, amatorum spirituosorum &c. plura mihi occurrant, cum febre continua exacerbata validior; curata venæsectionibus cum purgantibus antiphlogisticis, pulposis, acidis, salinis &c. in his diaphoretica sibiata lethum adferrent; dum saburram & phlogosim pro causa agnoscant.

Erysipelata ex saburrali phlogistica.

Febris ery-
sipelatosa
faciei ma-
ligna, id
est putri-
do-inflam-
matosa,
cum thora-
cis, cerebri
affectione,
in corpore
cacochy-
mico.

Spectabilis S. de G*** 61 annorum a multis annis pedes ulceratos, oedematosos, lepra squammosa quasi obductos gessit, æstate ulcusculis sponte sua collapsis. Eadem tota æstate per vices non appetiit cibum, frequenter sanguinem nigrum extussitavit, a procul os ejus foetebat intollerabili fœculento putrido foetore, dentibus non infectis.

18 Septemb. prima vice advectus invenio ægri faciem ingenter tumidam ex rubro lividam, vesiculosam, bullatam; delirantem per intervalla taciturne, & commatosum quandoque, halitum foetidissimum, ructus tales, linguam impurissimam, tenacem flavam pituitam inter dentes, in palato, faucibus, lingua, cibi nauseam; alvum, urinam inconscie missam, tussim cum excreatione pituitæ crassæ foetidæ, calorem corporis urentem, pulsum fortem, durum, celerem, motus omnis arbitrarii impotentiam.

Venæsectione præmissa sanguinem phlogisticum educens, exhibui mixturam salinam cum oxymelle, & pro potu oxysaccharum cum aqua.

17ma. Emeticum, ter vomuit foetida, pituitosa, flava, viridescencia parum, aliquoties, quater puto, dejecit.

18va. Præsentia animi, petit ad matulam, saporem amarum foetidum ipse conquiritur, lingua semper spurca, pulsus fortis, durus. Ordino levem venæsectionem, & purgans ex tamarindis, manna, cremore tartari, arcano duplicato, oxyfaccharum in potu; facies parum detumescit. Circa vesperam facies denuo livet, multum tumet; delirat, respirat difficiliter, vehementius tussitat.

19. Mane advectus, venæsectio levis, purgans continuatur. Sanguis adeo pleuriticus, ut ne guttam feri contineret. Dejecit quater, iterum apte loquitur.

20. Delirium continuum, facies semper tumida, respiratio stertorosa, sputis os, fauces pleni; adhærentibus spissis, lingua tumida; reliqua ut prius, nisi pulsus intermittens. Vescicantia adplicantur suris.

Locus vescicantium parvam vesiculam exhibuit, frigus extremorum, respiratio anxiosa, pulsus inæqualis, at plenus, satis vigenz adhuc. Indicatione tamen vitali facta camphora, serpentaria, contrajerva &c., & scopo sputa incidendi elixir asthmaticum, vapores aceti: prognosis lethalis: post meridiem mors gangrænosa.

Ophthalmia curata venæsectione & purgante huc pertinent.

Febres dentientium cum acido complicatae, aut caseosa-rancida saburra cum convolutionibus suis.

Hæmorrhagia narium plethorico - saburralis profusa C. M. *** Orta hæc periodice cum symptomatibus saburræ & plethoræ: venæsectio, purgans & post hoc acidum vitrioli, viniq̄ue abusus vitatus, eum curaverunt.

Anginam, tussimque vetulæ *subpleuriticam* ex inflammatoria stomachicam sanavi duplici venæsectione, uno emetico, & purgante eccoprotico continuato.

Aliam anginam naturæ ejusdem, at copia majore biliosæ saburræ, post venæsectionem, emetico.

Anginæ scarlatinosæ eandem methodum desiderant. Semper ferme ex inflammatione saburrali originem suam trahunt: unius vermifosæ scarlatinosæ anginæ recordor, absque venæsectione, emetico & purgantibus antihelminthicis dein sanatæ.

Faber murarius' pleuritide laborans ex inflammatoria - gastrica restitutus est, duplici venæsectione, & usu per triduum continuato
emol.

emollientium nitroforum, donec lateris phlogosis disparuisset, id est dolor pleuriticus, dein emetico & solventibus.

Puer 8. annorum metallifossoris filius ante aliquot septimanas hyeme anginosus decubuit, ab chirurgo curatus. Post duos menses in Aprili remittenter valide febricitat, delirat, tussitat, difficulter respirat, latus dolore punctorio cruciatur, signa saburralia, verminosa adsunt: venæsectio, serius emeticum; & purgantia anthelmintica cum oxymelle squillico & decocto emollienti, ægrum sanarunt, vermibus pulsis.

Pleurope-
ripnevum.
inflamm.
verminosa.

Pistoris filiola 7. annorum per aliquot jam annos vermes nutrit, quos mater subinde pulvere semen cinnæ expellit. 15. Maji nil appetit, friget, calet remittenter.

Febris ver-
minoso-
subinflam-
matoria
cum hy-
pog. & epi-
gastr. affe-
ctione.

16ta Eadem.

17ma Vocatus; narrant, totam priorem noctem infomnem, sub sudoribus continu-
is exegisse, caput dolet; genæ rubent, lin-
gua albescens, respiratio difficilis, dolor la-
teris sinistri tumidi, attactum tamen ferens,
tussicula, alvus a biduo subpressa: prima mor-
bi die 3 teretes cum alvo sponte elapsi.
Dolenti lateri cataplasma anthelminticum ro-
sensteinianum cum pulver. myrrhæ & aloes

in

in bile taurina incoctum adplicui. Purgans & antiphlogisticum & antiverminosum propinavi. Post 10 dejectiones surgit, nil conquiritur, vermibus aliquot pulsus; reliquam dispositionem verminosam methodo untzeriana delvi.

Colica enterico ingluviola, & verminosa.

Filiolus Domini Perill. B. ætate adhuc tenera hernia laboravit inguinali, nescio quibus remediis curata. Medio circiter Januario anni præsentis in convictu nobilium L. copiam magnam brassicæ ingerit, nocte insequente hanc ingluviem, respiratio anxiosa, suffocationis metus, dolores pleurici, febris, abdomen intumescens. Accedit perfrigeratio, levissimo enim tegmine tectus erat in cubili vix calefacto, nocte trigidissima. Binis insuper vicibus lecto excidit, ad latus dextrum. Traditus fæminæ, quæ ei decoctum prunorum & foliorum fennæ hauriendum præbuit. Secutæ sedes duæ cum levamine & copia ascaridum.

21. Januarii meis tradebatur manibus, capite dolens, febre cum continua, linguâ albo muco obsita, abdomine tumente, hypogastrio dextro toto duro, attactus vel levissimi inpatientem, incessu curvo, antrorsum

in-

inclinato corpore tantum possibili, doloribus colicis, ferme continuis, alvi obstructione; reliquis naturalibus. Concludo, vim hypogastrio per lapsum e lecto duplicem illatam, intestina vero reliqua ab saburra, ex prægressa ingluvie nata, simul verminosa, distensa esse phlogistice; verbo, morbum esse enteritico-saburrali-verminosum. Scopo, occurrendi omnium primo inflammationi intestinali, seu colicæ enteriticæ, ordino in decocto emollienti mannam dissolutam, cum paucis nitro, clysmata emollientia oleosum cum paucis sale gemmæ & thomæo saccharo, bis de die applicandum, ad abdomen cataplasma emollientia lacteam cum sapone veneto. Utebatur æger his biduo cum levamine, contactum ferre incipit, febris mitigatur, abdominis tensio residere incipit. Hac nocte insequente tegumentum, cataplasma in somno dejecit, corpus perfrigerat, priora, mane recrudescunt. Continuat ideo iisdem remediis & 23ta hæmorrhagia narium sponte oritur, & sic phlogosis intestinorum quoad maximam partem solvitur. Pomeridie clam passam pinguem comedit. 24ta phlogosis intestinorum, tensio vix ulla, contactum fert rudem ubique. Lingua tamen impurior, foetor oris rancidus, febris remittens, vesperi & nocte mul-

multum gravior, ructus rancidi, appetitus de-
 jectus, flatus. Ordino in electuario pulpas,
 mannani, sal amarum, syr. solutivum, &
 scopo antiputredinoso saburrali, & antiver-
 minoso, limonadam copiosam; metuebant
 enim febris saburralis transitum in putridam.
 25. Idem purgans dissolutum in sero lactis
 cum cremore tartari parato, adhibetur. 26.
 omnibus continuat. Quavis die 6. 7. purga-
 tus, foetidissima, mucosa excrevit, quin ver-
 mes alii, præter ascarides, conspicerentur;
 hac 26ta ob sedes nimis crebras medicamen-
 seponitur. 27ma ob dejectiones spontaneas
 continuatas, pulsuum tenuitatem, debilita-
 tem, ordinavi præparata menthæ cum laud.
 liquid. gutt. viii., quatuor cochlearibus diar-
 rhæa debilitans sistitur. Alia die surgit,
 appetit, convaluit absque alio medicamine.

Peripnev-
 monia in-
 flammato-
 rio - gastri-
 ca recrudescens.

Artifex chalybæarius habitus athletici
 vir, venæsectionem consuetam per trien-
 nium negligit, ab aliquo tempore inmodico
 labore occupatus. Obpressionem pectoris,
 impossibilitatem in pectus sinistrum decumben-
 di, anxietates, tussim siccam, sitim, con-
 fusiones mentis, oculis clausis, adpetitum in-
 super deletum, amarorem, ructus, vomitu-
 ritiones, linguam obsitam, febrem conti-
 nuam

nam cum exacerbationibus, exhibuit mihi. Per quadriduum totus adparatus antiphlogisticus adhibitus, in minutis pectoris malis, emeto-cathartico multum levatur. Se ex toto sanatum existimans reponit medicamina, duroque suo labori denuo indulget. At post octiduum recidiva peior, periculiosior, contigit. Plures modo venæsectiones, omnia alia antiphlogistica, & expectoratione semel, nescio quo errore, cohibita, vesicantia, morbus postulavit. Diarrhæa æque per emollientia, nitrosa, aliaque expectorantia remedia, orta, ægrum multum levavit. Curatus perfecte post luctam aliquot septimanarum.

Puerum pauperem ex pleuritide milliari, abdomine turgente, venæsectione & dein emetico, ac continuatis purgantibus sanavi.

Dom. V**. Notarius *** febris initio catarrhali inflammatoria pulmonum, graviter sub deliriis decubuit: serius caterva symptomatum saburralium adparuit, discussa jam methodo antiphlogistica generosa pleuritis vehementia, diarrhæam spontaneam purgantibus lenibus juvi, & convaluit.

Pleuritis
catarrhalis
inflammatoria, cum
saburra.

Comma, re-
spiratio per
ripnevmo-
nica phlo-
gistica &
faburralis.

Viduam Judicis L. senem commatosam
cum respiratione gravi decumbentem, venæse-
ctione una, & purgantibus continuatis juvi.
Causa morbi venæsectio diu consueta ne-
glecta, & saburra magna copia ventriculum
& adjacentia onerans, fuit.

Tussis a 30
annis scro-
phulosa, ac-
cedens he-
patitis in-
flammato-
rio-biliosa.

Coquus M***, vinosa, & mulsam plus
in deliciis habens, quam fercula sua, tussi sic-
ca jam a 30 annis laborat, probabilius scro-
phulosa &c.: plures ei mortem phthysicam
præfagiebant falso præfagio; nulla purulenta,
sed grandines pituitosos extuffitat, nec
febricitat.

Initio veris frigidi dolorem queritur pun-
gentem hypochondrii dextræ, febrim conti-
nuam, sitim: pulsus fortis, celer est, tussis
aucta sibilosa, sicca, oculi icterici, lingua
flavo mucro obsita, amaror oris, os foetet,
alvus fluit. Venæsectio larga, & reliqua
antiphlogistica acescentia præprimis, triduo
continuato levamen hepatis, & pulmonibus
adtulerunt, icterique disparitionem inchoan-
tem; sordes oris eadem. Emeto-cathartico
tum usus, toto dolore hepatici evanescente,
febrique, quæ ex continua jam secunda
die post venæsectionem in remittentem
transivit, jugulata, quinta morbi die le-
ctura

ctum deseruit, & continuato usu decocti amaricantis cum sale & tinctura rhei, potuque acescente brevi ab morbo suo convaluit posteriori.

Tussis tamen antiqua ea mansit, quæ prior fuit, nec unquam curabitur, quia æger potationes suas habituales nunquam intermittit, indulgit eis vix ab hoc morbo enarrato curatus.

Icterus juvenis viduæ manifeste saburralem ex mœrore, mortui mariti, primas vias dejicientem, ortum, solventibus saponaceis cum sale ammoniaco & acescentibus tractavi, emeticum tum adhibui cum morbi levamine. Post aliquot dies recrudit morbus at sub forma hepatica: venæsectio, emollientia nitrosa eum sanarunt.

Icterus initio saburralis, purus, dein hepaticus.

* Causa hepaticæ nascentis fors saburra prius resorbta, & emetico mota, aut alia causa mihi incognita accedens, vel venæsectio in sæmina plethorica, ante emesim intermissa fuisse adparet.

Infans aliquot dierum viridia, meconio mixta excernit pauca; convellitur, sub convulsionibus erumpunt milliaria alba, abdo-

Enteritis gangrenosa neonati ab acido & meconio retento.

men tympanitice tumet, maculæ lividæ in eo, & dorso conspicuæ sunt, sic reperi infantem in prima visitatione; prognosin lethalem formo, & post duas horas moritur.

Dyffenteria saburrales - inflammatoria frequentissime occurrunt, aut ob anni tempus phlogisticum, serum autumnum; aut ob saburram neglectam, acrem factam; aut ob ineptam medelam calidam, aromaticam, spirituosam; aut ab initio dum pura saburralis sit, neglectum emeticum, curavi plures medela summe mucilaginosâ tepida, venæsectionibus, balneis, loturis intestinorum emollientibus & discussa phlogosi pro rerum circumstantia vel purgantibus ex tamarindis in sero lactis, manna, &c. vel emeticis, & dein rheo, aliisque indicatis. Relêgo lectorem benevolum ad *tertium Magni STOLLII Tomum rationis medendi*, ubi ea multo accuratius depicta inveniet, ac ego depingere possem.

Casum unum solum adferre adhuc mihi liceat
dyffenteria.

Dyffente-
ria putrido-
enteritica
gangrenosa

Sodalis funium rotator ante triennium ex
febre intermittente neglecta cum induratione
lienis

lienis & pedum hydrope, decubuit, sanatus ab febre & hydrope, aliquo tumore subduro regionis lienalis permanente.

Decembri anni 1779. denuo peregrinatur, ac ex abusu lardi vomiturit, in cremato solamen quæsit. Diarrhæa orta, æque cremato, & aliis incongruis tentabatur, accedunt tormina, tenesmus, fæces cruentæ.

Quatuor septimanis his vexatus, domum medio Aprili vehitur, sæpius aquis madefactus; cremato vitam adhuc conservasse ægrum, auriga narrat. Iter hoc per 7 dies tempestate pluviosa duravit. Ad advenam me advocant, reperioque ægrum macrum, genis rubentem, præsentem sibi per intervalla; reliqua flavescentiâ; os, nares, linguam in apice rubram, in medio crusta ex flavo nigrescente oblitam, in radice, & fauces simul excoriata, degluttonem impeditam, foetidos ructus & spiritus, sitim, in pectore strepitum absque sputis & tussi, abdomen totum meteoristicum, attactum refugiens, continuo dolens, maculas circa umbilicum, & coccygis os, cærulescentes, dejectiones torminosas, tenesmoidas, ex nigro-sanguinolentas, foetentes, æruginosas, pedes ad genua hydropicos. Rem conclamatum ajo, consilium peto. In primo consilio proposuit

senior Medicus (quippe cujus prudentiæ ordinationem commisi) serum lactis aluminosum, clysmata ex lacte, quod serum æger ob tubum alimentarem excoriatum ardentem, dolentem, & colicos dolores auctos recusat.

Cerevisiam indulgit ægro petenti tenuem ob aerem fixatum in se habentem, quam autem ob copiosiores dejectiones reponere coactus, loco ejus decoctum malthi ordinat.

Vesperis singultus, dejectiones persistant, respirium parum levatum, de nocte delirium, vires vitæ dejectæ.

Secundo in consilio antiseptica ordinantur, cortex peruvianus, arnica cum rheo tosto, camphora. Rheum tostum ob alvum frequentiore reponi debet pomeridie; plus singultit, maculæ sunt ampliores.

Tertio meteorismus parum subsidens inventus, at maculæ ampliores, continuat priora, & vinum indulgetur; insimul abdomini herbæ omnes odoratæ vino & aceto incoctæ adplicantur. His continuatur.

Quinta curæ die dolores lateris punctorii, respiratio difficilis, singultus crebrior.

Sexta foedationes lecti insciæ: reliqua ut prius, foetor cadaverosus, sequenti mane moritur.

Sectum cadaver intestina gangrænosa, lien solito majus, hepar compressum parvum, pulmones inflammatos, vesicæ urinariæ membranas crassiores exhibuit.

Studiosus æque ex dyssentèria putrido-inflammatoria, initio neglecta, dein ab vultis aromatibus, theriaca, vino tractata, mihi perit; alia sub methodo, ac in casu prioris, emollientissima, cum una aliave venæsectione &c. &c. gangræna inopinata supervenit, & intra aliquot horas ægrum prostravit.

Pauperes infantes duos ex neglecta, verminoso-putrido-enteritica febre perditos sectioni subjeci: uni eorum intestina a vermicibus perforata reperi.

Rheumata, aut arthriticæ febres ex saburrâli phlogistica ad hanc morborum classem merito referuntur.

Unius memoriam injiciam specialioris memorabilis rheumatis, gravis, rebellis artuum & abdominis post vulnus capitis & apoplexiam traumaticam cum vomitu æruginoso.

Venæsectiones, clysmata, frigida ad caput ægram ad se reduxere; at rheuma nec purgans, nec emeticum sero tentatum, nec

flores arnicæ, quæ vertiginem inminuebant, tollere poterant, amaror & rheuma rebellia fuere. Decocta dein solventissima, & balnea tardius malum solverant.

Prædica
corollaria.

* In his enarratis inflammationibus primo semper inflammatio curatur; dein emefi, purgante, saburram putridam, viribus antisepticis prius resectis, evacuamus. *

** Limen invenire inter inflammationes & saburram, bilem, putredinem; id est, scire, dum methodus antibiliosa, antiputrida inchoare debeat, difficilius esset, ni in tot ægris eruditi fuisset, nempe

Dolorifica sensatio dum inminuitur, cessat.

Febris, dum typum mutat, ex continua remittens fit.

Symptomata biliosa, putrida, dum inflammatoriis prævalent, oris, ventriculi, urinae.

*** Delirium horum complicatorum validius observavi, ac sincerarum aliarum inflammationum.

**** Pestilenciales inflammationes Auctores commemorant, dum quandoque in peste, hyc.

hyemali præprimis, phlebotomiam celebra-
verint; dein nonne tam facilis gangrænescentia
bubonum, anthracum pestifentialium inflam-
mationem putridam præsupponit?

CAPUT TERTIUM.

*De stimulorum mechanicorum inflammatio-
nibus.*

§. I.

*Febres, topicæ, & universales, dentientium,
phlogistica.*

Origo harum est stimulus tendens, di- ^{Causa.}
ducens, & laboriosa in dentitione premens,
lacerans, perforans, vulnerans, gingivas;
humores, serosos acres præprimis, inflam-
mantes, majori copia, ad locum irritatum,
& vicina adjacentia, proliciens.

*Acre inflammans hoc serum esse docent: ejus
effectus, sub symptomatum classe enar-
randæ.*

*Duplici aut triplici ex causa, acrimo-
niam illius feri concipio:*

Vel, quod lege ea naturæ æviternæ, ubi stimulus, illuc adfluxus : humores acres, alia per colatoria evacuandi, e. gr. perspiratione, urina, &c. illac invitentur.

Vel, quod per ipsam febrem dentitionum inflammatoriam, universalem quidem quandoque, humores agitati, degenerent, in ferum tale phlogisticum acre, inflammans, pro parte aliqua, minimum.

Vel denique, quod alimenta prius primis viis contenta, aut in præsentem ingesta, hac eadem febre, & sero acri in ventriculum depluente, æque inficiantur, mutantur, degenerent : e. gr. dulce lac matris suctum, in acidam, caseosam, pituitosam, rancidam saburram, acrimoniamque, resorptam, & ad os internum delatam.

Symptomata.

Signa dentitionis opus annunciantia, concomitantia, ordinaria, stadii utriusque ; nempe unius, dente ex osse maxillari emergere incipiente, alterius dente mole aucta, aucto suo diametro, in gingivas vim stimuli inflammantis, exserente ; sunt sequentia.

Sexto, septimo, decimo ætatis mense, & nonnunquam tardius paullulum, circulus albus in regione gingivæ suprema, exteriori conspicuus fit, dein gingivæ rubent magis, dolent,

dolent, tument, os totum internum calet, quandoque fervet, halitus difficili in dentitione quasi igneus est, & genarum ea regio, quæ dentis erumpenti proxima est, aut subinde tota plaga genarum, solito magis rubet, calet, & subinde tumet; vox anginosa, obtusa, aspera nascitur; deglutitio impeditur; saliva fluit, pulmones tussitant, ventriculus contenta vomitu, intestina diarrhæa-rejiciunt: hæcque omnia ob serum acre, nervos irritans, vasa inflammans, ex tumidis, phlogisticis glandulis salivalibus, tonsillarum, veli penduli, asperæ arteriæ, œsophagi, exsudans, & destillans; oculi quandoque lacrymantur, nares stillant; insuper dentientes plorant, anguntur, ex somno subito excitati, clamant, spasmodice unam vel aliam corporis partem movent (*zucken*) & graviori dentitione delirant, commatosi, phrenitici, hemiplectici evadunt, convelluntur; tubercula gingivarum interim crescunt, apicem denis digito, tactui percipiendum exhibent, erumpenteque dente, nisi novus simul, vicinus, protrudatur, omnia disparent. Primo instadio, dum dens ex osse maxillari prorumpit, & linea alba gingivæ id indicet, infantes digitos, res omnes alias, quibus manibus potiri queunt, ori imponunt, volvant, rodunt,

mordent ; idem & in secundo stadio, facili, lenta sub dentitione, ubi dens successive increfcens, lente vafa diftendit, partes diducit, & tubercula ideo non magna, non multum phlogiftica funt, facere foliti. At in gravi, operofa, omnem gingivarum attactum fugiunt, vel cochlearia ea, quibus cibus, vafa, quibus potus ipsis adamatus, e. gr. lac, porrigitur, averfantur, remonent, & ea videndo prævie jam lamentantur, flentque, faciem avertunt, os vi claudunt &c.

Cur.

Princeps remedium eft, alvum fluentem facere, aut fervare, revulfivo fcopo; id quod clyfmata, purgantia præftant.

Alia non minus neceffaria funt, balnea pedum, aut potius femicupia tepida lactea, quibus inferiora & abdomen emolliuntur, acre ferum reforpta balnei parte diluitur, avel- litur.

Potulenta tepida, emollientia, phlogofi, irritatis nervis, & fero acri medentia,

Hirudines poft aures, phlebotomiam, valida oris phlogofi, aut topica capitis ple- nitu.

nitudine ob raptum humorum versus hoc, stimulo dentis causatum.

Nervea dein, spirit. corn. cerv. at cum emollientibus tepidis, narcoticave, nervis sero acri irritatis, & remediis prioribus enar-natis antiphlogisticis jam præmissis, alias, corpore pleno, phlogosi valida &c. certo nocent.

Ad gingivas dura, glabraque adfricta, adpressis gingivis contra dentes; ni tubercula nimium doleant, tumeant: alias dolore sic aucto convulsiones merito metuendæ. Eodem fine auctores adstringentia linimenta commendant. Tuberculis vero multum phlogisticis emollientissima, gingivas relaxantia, inungimus, denique incidimus tuberculum dente jam digito tangibili.

In dentitione complicata cum pituita infantibus adeo frequenti, vomitum cives, aut alvum fortius duces; at vomitus erit melior, phlogosi non valida, sopita. Purgans III. Harrifii ex rheo & absorbentibus acido præ-sente dabis; quandoque huic aliquot grana nitri, aut guttas terr. fol. tart. addidi, & in syrupo apto exhibui, effectu egregio.

Pauci

Pauci jam sequuntur casus.

Plurimos infantes vel cum coryza, vel tussi leviori, aut diarrhæa moderata, aut salivatione, leviq; febricula, facile dentientes vidi. Diarrhæa spontanea maximum, naturæ sibi ipsi medentis, juvamen est, ferme omnes facile dentitionem superasse vidi quibus alvus moderate fluxit.

Tumor palpebræ superioris inflammatorius dentientis.

In puero 7. mensium dentiente, eadem in parte, ubi dens erumpere conabatur, tumor natus fuit palpebræ superioris inflammatorius, ex tarso penes cilia pus exsudavit, & tumor disparuit.

Tusses subperipneumonice dentientium.

Tusses quandoque validiores dentientium sputis, seu potius expectoratione terminantur: at infantes sputa deglutiunt, & tum ni sponte bene purgentur, evacuandi deorsum.

Dentitio initio cum saburra acida, caesosa, rancida complicata, dein phrenitica, hemiplectica, convulsiva

Infans 9. mensium, puer turgens humoribus & carne febricitat remittenter (quod contactus corporis, color faciei, inquietudo, respirium acceleratum, docet; pulsus vix, aut raro, tangi ab ignoto patientur) anxie respirat, tussitat, clamat, alvus viri-

viridis, caseoso-pituitosa est, ab aliquot septimanis. Crusta ejus lactea, qua totus quantus obsessus fuit, ante aliquot dies sponte sua, successive exsiccata. Gingivæ tument, calent, nares parum feri stillant. Ordinavi clyisma salitum emolliens; per os ingero, magnesianam muriam, aliquot grana nitri, pulverem rhei, in syrupo mannato; utitur biduo, purgatur, at lingua obfessa muco albo permanet; ructitat, vomiturit; exhibui emeticum ex intuso ipecacuanhæ saccharato, vomuit viridia, caseosa, nocte insequente bene dormit. Tribus abhinc diebus se bene habuit rarius tussitavit, alvus naturalis.

Quarta post emetin die multum denuo calet, rubet tota facie, tussis sicca increfcit, gingivæ fervent. Alvus flavescens naturalis. Purgans prius ordino, infuso-decoctum emolliens, ad gingivas mucilaginem mellitonitrosam, sexies purgatus, quietus fit, ludit &c.

Biduo post 8. Julii denuo febris insurgit, priora resumuntur; & ad pedes sanguifugæ.

9. Julii melius parum se habet.

10. Jul. commatosus jacet, post aures sanguifugæ, purgans continuatur, magis acuat, omnibus his melioratis triduo utcunque se habuit, apetiit mammas, quiete dormivit,

per

per vices lusu vario lætabatur. 14. Jul. ex itinere redux, puerum delirantem, facie tumens, inflatum, oculos volvitantem quasi rubore suffusos, uno tramite diu noctuque clamantem reperio; os clausum at spiritus naribus emissus fervidus: hirudines circa venas jugulares adplicui; purgans duplicatis dosibus in usum vocatur, ecclegmata emollientissima inungere frequenter jubeo; semicupium ordino, quod mater negligit, ignoro, qua ex ratione. 15. Jul. pacatus oculis apertis, at extremitatibus unius lateris sensu & motu arbitrario privatus, os, quasi tetano maxillæ laboraret clausum firmiter. Clysmata adhibeo, purgantia; sub his alia in corporis parte convellitur. Clysmata nervina ex cham. menth. spirit. corn. cerv. extract. hyosc. adplicantur. Venæsectionem urgeo, quam parentes recusant, & Chirurgus facere timet; moritur. Incisio gingivarum hic inanis fuisset, nulla vesicula tenuis adparuit, nec apex dentis sensibilis fuit.

Eidem matri tres jam infantes dentitione tali, sub aliorum Medicorum manibus æque mortui.

* Non expertum fallat dentitio, catarrhalem febrim putabit.

** Plu.

** Plura de morbis infantum ab acido, caseo, pinguedine rancida, pituita in continuatione secunda, de morbis saburralibus occurrent.

§. II.

Inflammationes vis illatæ.

Neonatus collum tumidum, vesicam magnam quasi circum circa formans secum ex utero., aut vagina fert; facies tumet æque, omni momento suffocandus, & tamen partus fuit naturalis, nec funiculus collo circumvolutus. Clysmata jusculi salsi, cataplasma emolliens, infusus frequenter cochleatim syrupus cichorei cum rheo, aliquot guttisterr. sol. acuatus, injectiones emollientes nitrosmellitæ, vapor aceti ad nares & os directus, & cruoris e funiculo largior emissio, metum inminuunt suffocationis; intra 14 dies quoad maximam partem disparuit, reliquias subdu-ras emplastrum de cicuta cum melliloto mixtum sustulit.

Collum tumidum
neonati,
metus suffocationis.

* Probabilius obstetrix vim intulit, dum caput adprehendit &c, aut situs capitis non fuit naturalis.

Peripnev-
monia
traumati-
ca.

Peripnevmoniam aurigæ dominalis ab ictu equi ad os pectoris ortam, sanavit generosa methodus antiphlogistica.

In dolore inflammatorio lateris murarii ab ponderum elevatione orto, oleosa vitellis ovorum subacta, cum syrupo diacodii, & lac tepidum affatim haustum egregia reperii.

Tympani-
tis, vel en-
teritis in-
flammato-
rio-subpu-
ratorio-
gangræno-
sa.

Tympanitide inflammatorio-suppuratorio-gangrænoſa, ex saltu de alto nata, juvenem perire vidi, morbo aliquot septimanis neglecto; toto tempore abdomen continuo dolens fuit, ambulatio nonnisi corpore antrorsum proclivi possibilibus: dum me accessissent symptomata gangrænae aderant. Abdomen sectum ultra mensuram puris exhibuit in cavo suo, reliqua adjacentia omnia gangrænoſa fuere.

Colicæ herniosæ æque huc pertinent, prolapsarum, incarceratarum herniarum.

Et prædispositiones phlogisticæ ex situ corporis. Scribis collum, lumbi dolent, tument, hypochondria obstruuntur. Sutoribus abdomen induratur. Sartores phthysici fiunt. Ramazzini hæc luculenter, docte docuit.

Item

Item febres vulnerariæ.

Puella 16 annorum, ex fractura ossis tibiæ & fibulæ complicata cum vulnere amplo exorbitanter febricitavit, nec venæsectio, nec nitrosa, aliave antiphlogistica moderabant febrim hanc vulnerariam, corticem adhibui subpuratione nedum inchoante, & febris moderata, subpuratio bona evaserunt.

De corticis
per virtute
febres vul-
nerarias
moderan-
te.

In vulneribus framea lata ictis, una cum fracturis duplicatis ulnæ & radii, corporis cachochymici feniculi, (ob excessus spirituosorum, aliosque affectus immoderatos, iræ &c. febre quasi phrenitica omni anno periodice affecti) ad febrim vulnerariam magnam & sequelas ejus, præcavendam, Chirurgus præstans militaris corticem peruv. statim omni 4ta hora dr. i. puto, ingessit, & felicissimo eventu febris moderata, subpuratio bona secuta fuit, dum constitutio vulnerum, fracturarum, humorum pravorum, & ætas pessima prælagissent.

CAPUT QUARTUM.

De inflammationibus latentibus.

Omnes parvæ topicæ internæ inflammationes huc pertinent: scrophulæ suppurantes pulmonum, catarrhi, inflammationes phthysicorum &c. &c.

Scrophulose chronice periodice, inflammationes latentes subpuratæ.

Tricesimator, vini amans senescere incipiens tota æstate tussitat cum levioribus pectoris obpressionibus, sputa ex pituitoso-puriformia excreat cum frustillis ex albo flavis, lentis magnitudine; hyeme pleuritis accedit. Venæsectiones & adparatus reliquus antiphlogisticus pleuritidem sanant: at expectoratio semper talis, ut æstate, nunquam sputa copiosa rite cocta. Per vices omni febre caruit, pulmones libere respirarunt, at nonnunquam aliquot diebus denuo continuo typo pulsus febrilis, obpressio levis, tussis major, sputa tum parum copiosiora, cum febris inminutione, uti æstate. Levis phlebotomia & emollientia levamen semper adtulere. Expectorantia sibiata ægre tulit. Tempore apyrexix perfectæ febrilis, pilulas antiscrophulosas ex cicuta, gummi ammoniaco, sapone, calomelle exigua dosi exhibui, cum potu emolliente; his restitutus fuit.

* Igloviae ad fœminam ductus funi, suffocationi proximam. Examinando adstantes in causam referunt; ægram tubercula magna colli aliquot annis gessisse, hæc disparuisse, & eam ab hoc tempore semper gravius asthmaticam. Clysmata ordino plebotomiam, & pilulas easdem, ut in priori casu, nisi calomel ea dosi, uti venereis, cataplasma circa collum. Decoctum emolliens. Non amplius vocatus, ægram sepultam existimavi; quæ mihi tertia aut quarta abhinc septimana obviat, respiratione utcunque libera, reconvaluit dein ex integro.

Asthma grave sero-
phulosum.

Genitor meus optimus catarrho, raucitate correptus, tempore venæsectioni a multis annis sacro, autumnali, venæsectione, potu diaphoretico emollienti sibiato intra aliquot dies convaluit.

Catarrhus inflamma-
torius la-
tens.

Exponit se denuo frigori & quinta vel sexta abhinc die catarrhi primi curati, oppressio pectoris, tussis valida, respiratio vesperti anxia, difficilis, omnis decubitus impossibilis, sedendo nisi spiritum trahere potuit, pulsus intermittens; at nullatenus febrilis, reliqua omnia bona, naturalia appetitus viguit, sputa tenuia, serosa; vires vigent.

Emollientia tepida, mixtura nitroso-sibbia-ta, linctus ex syrups emollientibus cum oxymelle expectorationem majorem inchoantem promovent, antequam tussi sputa ejecta fuere, quasi strepitum coctionis in pulmonibus edebant: nihilominus respiratio manet gravis: ad kermetem confugi, sub usu hujus tanta orta expectoratio pituitosorum puriformium, ut ferme imperito metum phthysos incussisset. Remoto kermete adhuc perduravit. Purgante dein revellente, & decocto lichenis, corticisque per. moderata, curata est. Sputa in universum integro mense ejecta.

* Fefellit me absentia febris, catarrhum simplicem rebar, vena fors aliquoties aperta si fuisset, tanta expectoratio diuturna subsecuta vix fuisset.

Carditis
initio la-
tens.

Amicus collega Physicus Scepusii celeberrimus D. Engel casum mihi prælegit dextre & docte consignatum, carditis latentis sub symptomatibus febris saburralis remittentis. Aliquoties hæc recruduit, vomitu purulento sanguineo terminata. In universum ægro ultra viginti vascula, seu orbicula, cruoris extracta fuere successive, donec convaluisset.

CA-

CAPUT V.

Inflammationes chronicae & periodicae.

Passim jam occurebant, uti Phthysicorum peripnevmoniae, pleuritides autumnales.

Hæmophthysis chronica Capellani; v. priora.

Ophthalmiæ chronicæ, periodicæ Cachecticorum.

Varices vetularum inflammatae, quæ dolentes, rubentes, tumentes, suppurantes, sanguifugis & balneo coriaceo roborante, atque fasciis levantur, curantur. Distinguendæ ab gravidarum varicibus.

Varices
vetularum
& gravidarum.

Juvenem feminam gravidam vidi, varicibus uno in pede unius digiti crassitiem æmulantibus, & in labio vulvæ instar magnitudinis prunorum propendentibus. Venæsectio, balnea tepida, nitrosa, decubitus in aliud latus has inminuit, partus curavit.

Periodicæ inflammationes ab chronicis non multum differunt, easdem causas agno-

scunt, aut debilitatem & plenitudinem topicam, aut acrimoniam localem, seu stimulum acrem, sæpe ob laxam partem illuc depositum inflammantem. Explicari rite posse has chronicas inflammationes autumo, ex idea varicum vetularum inflammatarum, aut ulcerum pedum, quorum margines continui inflammati sunt, serpentinaque,

Alia quoque divisio superest in inflammationes epidemicas, sporadicas. Catarrhales epidemicæ ferme semper regnant, ad montes plurimum, maxime tempore ventoso, vix non omni autumno, hyeme, vere. Exemplum recens catarrhus rufficus, seu septemtrionalis suppeditavit.

Inflammationes venenorum præterii. Ad vulnerarios, seu traumaticos pertinent stimulos.

CAPUT SEXTUM.

De differentia curarum inflammationum.

Cura inflammationum est diversa.

1) *Pro diversitate corporum affecto-
rum, vel medice loquendo, pro diversitate
temperamenti.*

Quivis quidem homo alios humores, temperamentum sibi proprium habere videtur; at in multis tamen cum sociis suis convenit. Differentiam ponunt, varia hominum matrimonialis permixtio, diversa educatio, diversi affectus, aliud vitæ regimen. Clima, sexus, ætas; & vel ideo ars nostra conjecturalis est, dum sæpe idem remedium in eodem morbo egregium repertum in alio simili fallit.

Rigido rustico, aut pleno pluries venam aperies, ac laxo hypochondriaco, leucophlegmatico, aut fœminæ hysteriçæ, infantive debili,

Phthyfico peripnevmonico non dabis sibiata multa, aut nitrosa copiosa, nec kermetem multum, nec vesicantia applicabis, bene vero emollientissima inviscantia, mucilaginosâ &c.

Diversa pro anni tempestate.

Æstivales, rheumaticæ phlogoses non tantas postulant phlebotomias, ut plenitudinis, facilius iterum æstivales curabis, ac hyemales &c.

Diversa pro natura epidemiæ.

In inflammationibus impermixtis solam adhibebis stricte sic dictam methodum antiphlogisticam. In complicatis saburralibus, putridis, æque sæpe epidemicis, mixtam methodum, post antiphlogisticam, antibiliosam, antiputridam.

In catarrhalibus longe aliam; præmissis antiphlogisticis ac in biliosa, aut plenitudinis inflammatione.

Diversa pro stimulo inflammante diverso.

In inflammatione metuenda ab opio, aliis venenis præmissis antidoto, sæpe prius emeticum dabis; at in enteritide formata alia, vitabis.

In levi inflammatione rheumatica, sudorifera, alterantia, imo opium, & in gravissima quaque præmissis phlebotomiis vesicantia; quæ in plenitudinis inflammatione fugies.

In inflammationibus venereis topicis mercurium cum emollientibus mixtum adplicabis, e. gr. lac mercuriale, mercurium sublimatum cum gummi arabico; an hæc interne in febre universali siphyliticorum adplicabis?

Salina copiosa æque in inflammationibus venereis vitabis, ne acrimoniam acrimoniæ addas; diarrhæam, mercurium elabi facientem, si prius ingestus fuit, & debilitantem, humores alioquin attenuatos educentem, crees.

Diversa pro viscere adfecto.

In phrenitide purgantia antiphlogistica profunt; an hæc in peripnevmonia, morbo per sputa judicari solito? In enteritide non dabis acida, aut nitrum copiosum, inflammatione metuenda traumatica capitis: frigida adhibebis, an hæc lateri pleuritico adplicabis?

In ophthalmiis chronicis unguentum ophthalmicum rubrum mercuriale proderit; an juvabit chemosim? &c.

Diversa pro exitu.

In inflammatione subpurante, in gangrænosa, antiseptica, roborantia; quæ in alia initiante, aut resolvi incipiente, aut expectoratione terminari volente profecto fugies.

In hepatitide præmissis præmittendis ad subpurationem præcavendam mercurium adhibent.

Methodus generalis inflammationem curandi est, ea, quæ acrimoniam inflamman-tem eluit, inviscat, ad colatoria ablegat, vasa irritata sopit; ideo emollientia nitrosa, quæ excretiones urinæ juvant, acida quæ humores expansos densant, vasa extensa constringunt, atque excretiones auget &c., aut ea, quæ stimulum ex sanguine demit, quantitatem inminuit, venæsectione, purgantibus, & sic etiam vasa collabi facit,

Specifica esset, si antidotum omni inflammationi medelam adferens possideremus, uti mercurium in lue, corticem peruvianum in intermittentibus, radicem filicis maris in tænia. Sed an in rerum natura existere possit? quæstio est; inflammationibus natura sua diversissimis.

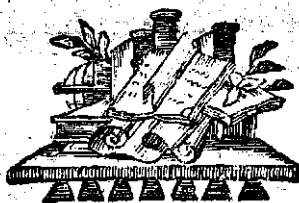
Exitus peculiaris quandoque inflammationum est; in pleudomembranam, si ferum phlogisticum spissum transfudet, & membranam piceam glutinosam, adjacentia secum coagulantem, formet; hæc membrana pleuræ, pulmonibus accrescit, aut si in substantiam pulmonum, aut trachæam exfudet, catarrhus suffocans producitur lethalis, plurimum,

Descriptio quædam inflammationis.

Est conditio corporis febrilis continua, quandoque cum exacerbationibus, vel ab stimulo plenitudinis premente, distendente, condensante, excretiones imminuente; vel acri irritante, stimulante, vulnerante; vel humores, vasa, expandente &c. ortus, humores validius, ac in statu sano fit, movens; hi
 vasa,

vasa, vasa autem reciproce magis humores :
vergens vel in resolutionem, stimulo per cola-
toria ablegato; vel in pūs, vel gangrænam,
vel scirrhum, cancerum, vel pseudomem-
branam; omnia corpora afficiens, quia om-
nia stimulorum capacia sunt, infantilia, juve-
nilia, senilia, omniaque temperamenta.

Pag.	Lin.	Emendanda.	Corrige.
22	26	revellenda	revellendo.
23	3	paralyti	paralyfin.
--	25	tollere	emendare.
30	2	Matrem	Matri.
31	19	(adde) ob fabricam suam teneriorem, & mollis cerebri parvam resistentiam.	
33	4	dejectionem virium plenariam	dejectio virium plenaria.
--	9	aquosa	dein aquosa.
34	I-7	NB. ad marginem pertinuerunt casus insequentis.	
35	28	pharmacopeæ	pharmacopolæ.
39	5	pleuperipnevmonia	pleuroperipnevmonia
50	10	explicendo	explicanda.
51	22	catarho	ex catarrho.
53	13	eispastico	epispassico.
81	I	in marg. theoria	theoriam.
96	I	Judicis L.	Judicis F.
105	22	denis	dentis.
108	23	tangiab	tangi ab.